

**Oddelenie analýz a verejnej mienky
Komunikačný odbor - Kancelária ministra obrany**

**ZÁUJEM ŠTUDENTOV STREDNÝCH ŠKÔL
O PROFESIONÁLNU SLUŽBU V
OZBROJENÝCH SILÁCH SR**

B R A T I S L A V A, 2005

**Oddelenie analýz a verejnej mienky
Komunikačný odbor KaMO**

**Záujem študentov stredných škôl o profesionálnu službu
v Ozbrojených silách SR**

(poznatky zo sociologického výskumu)

Správa z výskumu:

Eva Polláková

Realizačný tím:

**Karol Čukan
Eva Polláková
Pavína Jankovičová
Veronika Gajdová**

Bratislava, 2005

Informácie o výskume

Pracovisko	Oddelenie analýz a verejnej mienky - Komunikačný odbor - Kancelária ministra obrany
Názov výskumu	Záujem študentov stredných škôl o profesionálnu službu v Ozbrojených silách SR; kontinuálny výskum
Námet projektu a koordinácia výskumu	Karol Čukan
Autori projektu	Eva Polláková Karol Čukan
Realizátori výskumu	Eva Polláková; Karol Čukan; Pavlína Jankovičová; Veronika Gajdová
Metodológia	Technika zberu údajov: <ul style="list-style-type: none">▪ anonymný dotazník Rozsah výberovej vzorky: <ul style="list-style-type: none">▪ 1070 stredoškolákov v maturitných ročníkoch na 45 stredných školách na území SR Terénna fáza výskumu: <ul style="list-style-type: none">▪ November – december 2005

OBSAH

ZAMERANIE VÝSKUMU	5
1 PLÁNY ŠTUDENTOV PO UKONČENÍ STREDNEJ ŠKOLY	6
1.1 Čo ďalej po maturite?	6
2 ZÁUJEM O SLUŽBU V OZBROJENÝCH SILÁCH	6
2.1 Záujem o štúdium na vojenskej vysokej škole	7
2.2 Záujem stať sa profesionálnym vojakom	9
2.3 Dôvody motivujúce pre vstup do Ozbrojených síl SR	11
2.4 Výhody vojenskej profesie očami stredoškólkov	12
2.5 Dôvody odmietnutia vojenskej profesie	13
2.6 Nevýhody vojenskej profesie podľa stredoškólkov	14
3 Predstavy študentov o nástupnom plate v ozbrojených silách a v civilnom zamestnaní	16
4 POVOLANIE PROFESIONÁLNEHO VOJAKA OČAMI STREDOŠKÓLKOV	17
4.1 Názor na prestíž povolania profesionálneho vojaka	17
4.2 Sympatie k povolaniu profesionálneho vojaka a policajta	18
4.3 Názor na povolanie profesionálneho vojaka z iného uhla pohľadu	19
4.4 Názor na Ozbrojené sily SR	20
4.5 Potrebuje Slovensko armádu?	21
5 Vnímanie reklamnej kampane na profesionálnu armádu	22
6 Účasť na akciách MO SR a ich hodnotenie	23
7 INFORMÁCIE O OZBROJENÝCH SILÁCH	25
7.1 Zdroje informácií o ozbrojených silách	25
7.2 Informovanosť stredoškólkov o podmienkach vstupu do ozbrojených síl	26
7.3 Záujem získať viac informácií z prostredia ozbrojených síl	28
8 STREDOŠKÓLÁCI A MÉDIÁ	31
8.1 Najpočúvanejšie rozhlasové stanice	31
8.2 Sledovanosť relácií Plná poľná a Profesionál	32
8.3 Návštevnosť internetovej stránky profesionalnaarmada.sk	33
9 Vnímanie bezpečnostných hrozieb pre Slovensko	34
10 Spôsoby trávenia voľného času	35
11 Hodnoty dôležité v živote súčasných stredoškólkov	35
ZÁVERY	37

Príloha 1: Charakteristika respondentov výskumu	41
Príloha 2: Regionálna štruktúra stredných škôl z výskumu	42

ZAMERANIE VÝSKUMU

Oddelenie analýz a verejnej mienky sleduje už od roku 2002 vývoj záujmu stredoškôľakov o službu v ozbrojených silách. Takto tematicky orientovaný výskumný projekt sa dlhodobejšie realizuje s cieľom zistiť, ako časť mladej generácie, ktorá patrí k významnému regrutačnému zdroju pre profesionálne ozbrojené sily, nazerá na vojenskú profesiu, na armádu, aké má dôvody pre a proti vstupu do ozbrojených síl, ako vníma bezpečnostné hrozby a či pri uvažovaní o svojom budúcom povolání pripúšťajú títo mladí ľudia aj možnosť stať sa profesionálnym vojakom.

Výskum s touto tematikou sa uskutočnil po tretíkrát aj v roku 2005 na vzorke 1070 študentov v maturitných ročníkoch na vybraných 45 stredných školách¹ (gymnázia, stredné priemyselné a odborné školy, stredné odborné učilišťa a združené stredné školy).

Pri výbere škôl sa vychádzalo z aktualizovaných štatistických údajov Ústavu informácií a prognóz školstva za rok 2005 a podiel vybraných škôl zodpovedal ich zastúpeniu v 8 krajoch Slovenska. Do výberu boli zaradené okrem štátnych aj súkromné a cirkevné stredné školy.

¹ Charakteristika študentov zúčastnených vo výskume je v prílohe 1 na konci správy.

1. PLÁNY ŠTUDENTOV PO UKONČENÍ STREDNEJ ŠKOLY

1.1 Čo ďalej po maturite?

Aké sú predstavy stredoškolských študentov približne pol roka pred ukončením školy o tom, čo budú robiť po maturite?

Väčšina študentov chce po maturite ďalej študovať (66,3%), predovšetkým na slovenských vysokých školách, ostatní chcú pracovať, prípadne podnikat'.

plány po ukončení strednej školy	(v%)
chcem ďalej študovať na Slovensku	57,8
chcem ďalej študovať v zahraničí	8,5
chcem ísť pracovať do zahraničia	18,1
chcem pracovať na Slovensku	10,0
chcem podnikat'	4,2
asi budem nezamestnaný	0,7

Ambície študovať v zahraničí má o niečo viac ako 8% študentov. Necelých 30% chce po skončení strednej školy pracovať, a to buď na Slovensku alebo v zahraničí. Minimum z opýtaných chce podnikat'. Potešiteľné je, že možnosť byť nezamestnaný po skončení školy pripúšťa len zanedbateľný podiel študentov (v celom výskume 6 respondentov, z toho 5 chlapcov).

Zámery pracovať na Slovensku alebo v zahraničí, prípadne podnikat' prejavili významne častejšie chlapci a respondenti zo stredných odborných učilíšť a združených stredných škôl. Tendenciu ďalej študovať majú vo väčšej miere už tradične študenti z gymnázií a stredných priemyselných a iných odborných škôl, pričom o štúdiu v zahraničí sa významne častejšie zmienili študenti z gymnázií a viac dievčatá ako chlapci.

2. ZÁUJEM O SLUŽBU V OZBROJENÝCH SILÁCH

Hlavným poslaním výskumu bolo zmapovať záujem stredoškolákov o službu v ozbrojených silách, čo je možné buď cez štúdium na vojenskej vysokej škole alebo „priamo“² po skončení strednej školy.

Výskum ukazuje, že záujem o štúdium na AOS je o niečo vyšší ako záujem vstúpiť po ukončení strednej školy do ozbrojených síl.

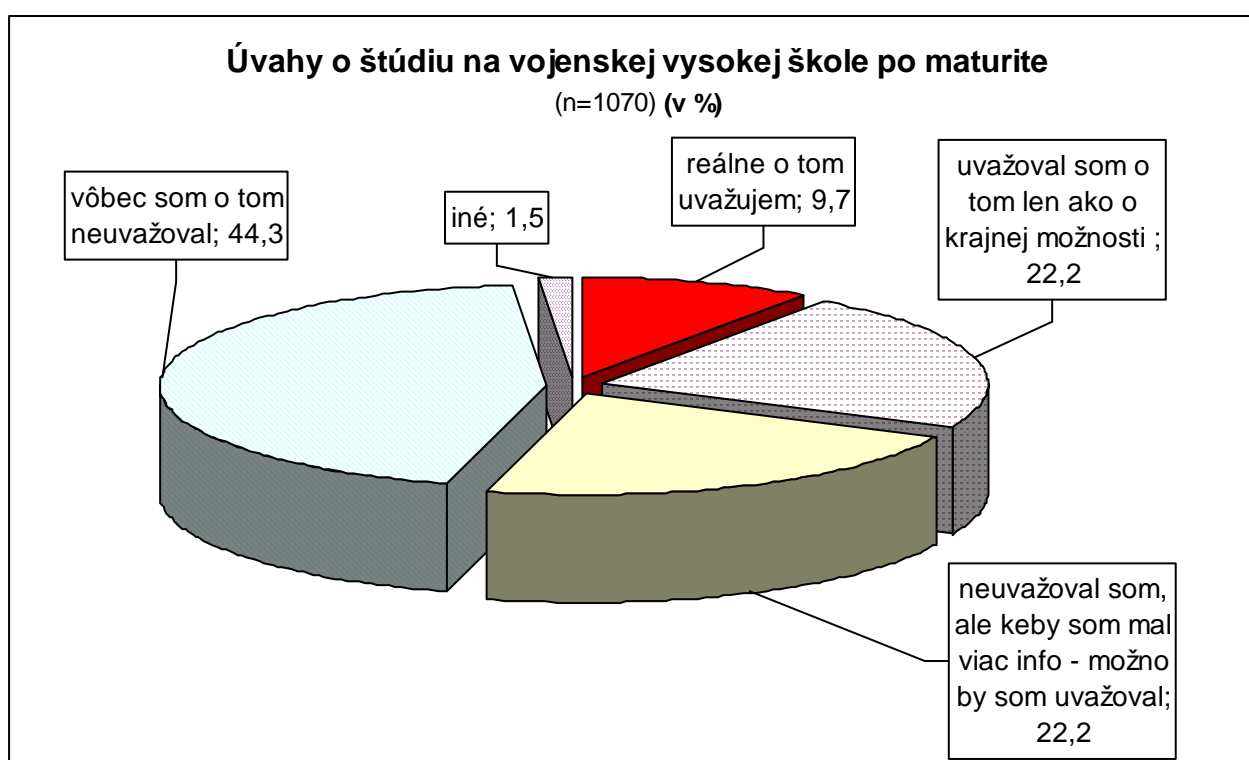
² „Priamo“ po ukončení strednej školy – znamená „bez štúdia na AOS“ - cez regrutačné stredisko, zaradením do poddôstojníckeho zboru OS SR.

2.1 Záujem o štúdium na vojenskej vysokej škole

Na základe zistených údajov možno konštatovať, že celkový záujem súčasnej stredoškolskej mládeže o vojenský typ vysokoškolského štúdia nie je vysoký. Reálne o tom uvažuje necelých 10% opýtaných.

V porovnaní so záujmom stredoškolákov o štúdium na vojenskej vysokej škole nameraným v roku 2003 však nemožno hovoriť o jeho zásadnom poklese. V porovnaní s rokom 2003 klesol „len“ o približne 3%³, čo je rozdiel štatisticky nevýznamný.

Graf 1

Štúdium na AOS vylúčila menej ako polovica opýtaných stredoškolákov (44,3%). V porovnaní s rokom 2003 sa podiel takto uvažujúcich študentov znížil o približne 12 percentuálnych bodov. Vtedy túto možnosť odmietlo 56% študentov.

Okrem vyhraneneho záujmu či nezájmu študentov o štúdium na Akadémii ozbrojených síl výskum zaznamenal aj relatívne početné skupiny respondentov **nerozhodnutých**. Sú to tí študenti, ktorí takúto možnosť za určitých okolností nevylučujú a pripúšťajú ju ako krajné riešenie. Vo výskume tvorili približne pätinu.

³ Vo výskume z roku 2003 malo záujem o štúdium na vojenskej vysokej škole 13% stredoškolákov, v r.2005 to bolo 9,7% z opýtaných študentov.

Rovnaký podiel študentov sa vyjadril, že by uvažovali o štúdiu na AOS v prípade, ak by mali viac a podrobnejších informácií o podmienkach štúdia.

Výskum umožňuje osobitne sa pozrieť aj **na uvažovanie tých študentov, ktorí chcú po maturite ďalej študovať** na Slovensku⁴. V tejto skupine **reálne uvažuje o štúdiu na vojenskej vysokej škole 11,6%**⁵ a nikdy o tom neuvažovalo takmer 43% z nich.

Ako uvažujú o možnosti študovať na AOS **chlapci a dievčatá?** Reálnejšie sa s touto myšlienkou zaoberali **chlapci**. Záujem študovať na vojenskej vysokej škole majú aj dievčatá, je však výrazne nižší, ako u chlapcov. Dievčatá túto možnosť významne častejšie vylúčili.

Ak sa pozrieme na úvahy o možnosti študovať na vojenskej vysokej škole cez jednotlivé **druhy škôl** ukazuje sa, že reálne sa s touto myšlienkou zaoberali viac respondenti zo **stredných priemyselných škôl** než z gymnázií a SOU, ale treba upozorniť, že študenti z gymnázií a SOU jednoznačne túto alternatívu nevylúčili a nechávajú si ju ako „zadné vrátka“ (...ak by nevyšli pôvodné plány; ak by neboli prijatí na inú VŠ...).

Výrazné a jednoznačné zavrnutie možnosti vojenského vysokoškolského štúdia je čitateľné u stredoškolákov zo súkromných škôl, kým respondenti zo štátnych škôl možnosť získať vojenské vysokoškolské vzdelanie úplne nevylučujú.

Porovnanie odpovedí stredoškolákov **z jednotlivých regiónov** indikuje, že reálne sa o štúdium na AOS významne **viac zaujímajú študenti zo Žilinského kraja**. Tí, ktorí **vylúčili štúdium na AOS**, sú významnejšie zastúpení **v Bratislavskom kraji**.

Ako krajné riešenie pripúšťajú toto štúdium viac študenti z Trenčianskeho kraja a v prípade lepšej informovanosti by o tomto študijnom zameraní po maturite uvažovali viac respondenti z Prešovského kraja.

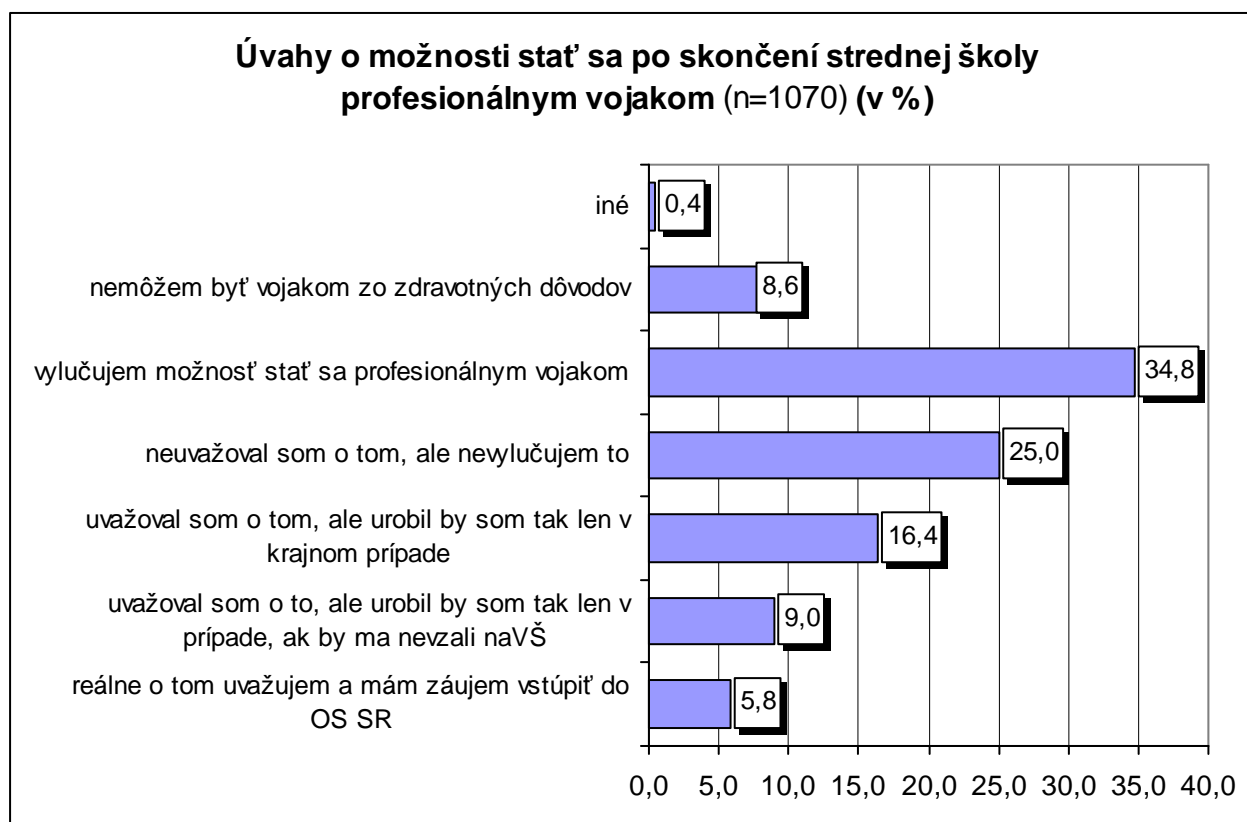
⁴ Vo výskume predstavoval ich podiel 57,8%.

⁵ Vo výskume v roku 2003 bol podiel takto uvažujúcich študentov len nepatrne nižší a tvoril 10,1%. Ďalších 18,6% uviedlo, že by uvažovalo o možnosti študovať práve na vojenskej vysokej škole v prípade, ak by mali viac informácií o tomto type štúdia.

2.2 Záujem stať sa profesionálnym vojakom

Reálny záujem vykonávať niekedy po skončení strednej školy vojenskú profesiu potvrdilo necelých 6% opýtaných študentov. V porovnaní s rokom 2003 sa však ich podiel zásadne nezmenil ⁶. Za neprípustnú považuje túto možnosť viac ako tretina respondentov, ale ani v prípade odmietnutia nemožno hovoriť o zásadnej zmene v porovnaní s rokom 2003 ⁷.

Graf 2

Podiel stredoškolákov, ktorí nemôžu byť profesionálnymi vojakmi zo zdravotných dôvodov je dlhodobejšie stabilný a v súčasnosti je 8,4%, čím zostáva približne na úrovni roku 2003 (vtedy bol 8,6%).

Relatívne početná je skupina respondentov, ktorí možnosť stať sa profesionálnym vojakom niekedy v budúcnosti nevylučujú a predstavuje približne

⁶ Vo výskume v roku 2003 uvažovalo reálne o možnosti stať sa profesionálnym vojakom 8,9% stredoškolákov maturitných ročníkov. Výskumom podchytený súčasný pokles záujmu mládeže o službu v ozbrojených silách potvrdzujú aj skúsenosti regrutačných stredísk. Podľa pracovníkov regrutačných stredísk klesol v minulom roku záujem o prácu v ozbrojených silách asi o polovicu oproti roku 2004.

⁷ V roku 2003 vylúčilo túto možnosť 36,6% stredoškolákov výskumu.

štvrtinu. Ďalších 25% pripustilo vstup do ozbrojených síl buď ako krajnú možnosť alebo v prípade neprijatia na vysokú školu.

Kto odmieta službu v OS SR? Ak sa pozrieme konkrétnejšie na **nezáujem** o službu v ozbrojených silách po maturite cez štruktúru oslovených študentov ukazuje sa, že najvýraznejšie sa **odmietnutie** tejto práce prejavilo v odpovediach **gymnazistov**.

Študenti z **ostatných typov stredných škôl** síce až tak výrazne a jednoznačne nevyklúčujú možnosť vstupu do armády po maturite, ale ani k tomu výrazne neinklinujú, skôr **si nechávajú „zadné dvierka“** a pripúšťajú to ako „núdzové“ riešenie (v prípade neprijatia na VŠ alebo v iných bližšie nešpecifikovaných prípadoch).

Dievčatá sú významne častejšie zastúpené v skupine tých študentov, ktorí možnosť stať sa profesionálnym vojakom po maturite **vyklúčujú**. **Chlapci** uvažujú skôr opačným smerom, viac sú zastúpení medzi tými, ktorí by do OS SR vstúpili po maturite **len v krajnom prípade**, alebo ak by ich neprijali na vysokú školu.

Výskum zaznamenal aj **regionálne odlišnosti**, pokiaľ ide o úvahy študentov stať sa po skončení strednej školy profesionálnym vojakom. Najvýraznejšie úvahy o vstupe do armády po maturite sú zjavné u stredoškóľakov zo Žilinského kraja (majú zároveň aj vyšší záujem študovať na AOS).

Tabuľka 1⁸:

Kraje	reálne uvažuje vstúpiť do OS SR (v %)	vyklúčuje možnosť vstúpiť do OS SR (v%)
Bratislavský	1,7	48,3
Trenčiansky	4,4	27,8
Trnavský	5,6	42,9
Nitriansky	6,4	34,4
Žilinský	10,9	32,6
Banskobystrický	6,8	37,8
Prešovský	4,3	24,3
Košický	6,5	34,1
Všetci respondenti (priemer podľa záujmu o službu v OS SR)	5,8	34,8

Vylúčenie možnosti stať sa vojenským profesionálom uvádzali významne častejšie študenti z Bratislavského a Trnavského kraja ⁹.

⁸ Regionálna štruktúra škôl z výskumu je uvedená v prílohe 2 na konci tejto správy.

⁹ Nízky záujem o prácu v ozbrojených silách, resp. odmietnutie tejto možnosti práve v Trnavskom a Bratislavskom kraji zaznamenali výskumy medzi stredoškóľakmi aj v minulosti (2002, 2003).

Respondenti z Trenčianskeho kraja zase významne častejšie pripúšťajú vstup do ozbrojených síl len ako krajné riešenie (napr. v prípade neprijatia na vysokú školu).

2.3 Dôvody motivujúce pre vstup do Ozbrojených síl SR

Výskum medzi stredoškólakmi v maturitných ročníkoch zisťoval aj dôvody, ktoré by ich motivovali pre službu v ozbrojených silách. Respondentom bolo v dotazníku ponúknutých 7 možností a mali z nich označiť tri, ktoré by s najväčšou pravdepodobnosťou pozitívne ovplyvnili ich rozhodnutie.

Získané odpovede uvedené v nasledujúcej tabuľke ukazujú, že štruktúra a kombinácia dôvodov motivujúcich pre prácu v ozbrojených silách sa v porovnaní s výskumom z roku 2003 (zásadne) nezmenila a rozhodujúcimi zostávajú v kombinácii tri dôvody: *lepší plat, než v civilných zamestnaniach, lepšie sociálne zabezpečenie po skončení aktívnej služby v ozbrojených silách a zaujímavá práca.*

Predstava lepších platových podmienok v armáde ako v civilnom zamestnaní by motivovala pre vstup do OS SR takmer 60% študentov. Ďalších približne 50% láka lepšie sociálne a dôchodkové zabezpečenie po skončení aktívnej služby v armáde a zaujímavá práca priťahuje pomerne vysoké percento stredoškólakov (45%).

Tabuľka 2: (*x = nesledovalo sa*)

Ak by ste sa rozhodli pre profesionálnu službu v OS SR, ktoré dôvody by vás k tomu viedli ?	% respondentov r. 2005	% respondentov r.2003
vysoká prestíž vojenskej profesie v spoločnosti	16,0	12,1
lepšie platové podmienky ako v civilnom zamestnaní	59,6	42,1
lepšie sociálne zabezpečenie počas výkonu vojenskej profesie, než v civilnom zamestnaní	x	14,2
lepšie sociálne a dôchodkové zabezpečenie po skončení vojenského povolania	50,7	40,2
zaujímavá práca	45,4	38,0
vyhovuje to mojim charakterovým a osobnostným vlastnostiam	x	15,3
nemožnosť nájsť si dobré zamestnanie v civile	7,6	7,6
prípadná dlhodobá nezamestnanosť	x	3,6
rodinné pomery	x	1,8
sklamanie v láske	x	3,2
zlá osobná bytová situácia	x	1,8
možnosť pracovať v zahraničí /zahraničné misie	x	19,5
možnosť bezplatného ubytovania, resp. finančného príspevku na bývanie	19,3	x

Výskum zaznamenal zaujímavý **pohľad dievčat a chlapcov na dôvody**, ktoré by ich motivovali pre vstup do ozbrojených síl. Dievčatá s reálnym alebo určitými okolnosťami podmieneným záujmom stať sa profesionálnou vojačkou

častejšie uvádzali zaujímavú prácu a až potom lepší plat, na rozdiel od chlapcov, u ktorých dominuje ako hlavný motivačný faktor plat, až potom zaujímavá práca a dôchodkové zabezpečenie po skončení aktívnej služby v armáde.

Pri pohľade na pravdepodobné dôvody vstupu do ozbrojených síl u študentov podľa jednotlivých regiónov sa ukazuje, že lepší plat, dôchodkové zabezpečenie po skončení aktívnej služby a obmedzené možnosti nájsť si prácu v civilných firmách preferujú významne častejšie študenti zo Žilinského kraja¹⁰.

Plat, zaujímavá práca a dôchodkové zabezpečenie je motivujúce pre stredoškóľakov z Bratislavského kraja¹¹. Zaujímavá práca by rozhodovala o vstupe do OS SR viac u stredoškóľakov z Košického kraja. V ostatných krajoch neboli rozdiely v uvádzaných dôvodoch významne odlišné od priemeru za celý súbor respondentov.

2.4 Výhody vojenskej profesie očami stredoškóľakov

Zistenia o hlavných dôvodoch, ktoré by boli pre študentov rozhodujúce pri uvažovaní o štúdiu na Akadémii ozbrojených síl alebo o ich vstupe do armády potvrdzujú aj ďalšie údaje o tom, ako vidia študenti výhody vojenskej profesie. *Plat, zabezpečenie po skončení výkonu vojenskej profesie („zabezpečenie na celý život“), skorší odchod do dôchodku a zaujímavá práca* – to sú najväčšie výhody, ktoré podľa stredoškóľakov má práca profesionálneho vojaka.

Tabuľka 3:

najväčšie výhody vojenskej profesie (odpovede študentov zoradené do kategórií)	% respondentov, ktorí uviedli výhodu
stály a pravidelný plat bez „omeškania“, dobré platové ohodnotenie, lepšie platové podmienky ako v civile	52,8
zabezpečenie aj po skončení výkonu vojenskej profesie, zabezpečenie na celý život	18,3
sociálne a dôchodkové zabezpečenie, skorší odchod do dôchodku	13,1
zaujímavá práca - povolanie	8,1
stabilná práca	5,8
spoločenská prestíž vojenskej profesie	4,8
stále nové dobrodružstvá, nové možnosti, nové krajiny, dobrodružné povolanie, práca so zbraňami, možnosť naučiť sa niečo nové	3,9
služba vlasti, pomoc svojej krajine, obrana štátu	3,7
možnosť kariéry, kariérny rast	3,3
zdokonalenie fyzickej a psychickej kondície, adrenalín, sebaobrana, zaobchádzanie so zbraňami	3,2
zahraničné misie	2,2

¹⁰ V Žilinskom kraji boli objektom výskumu stredoškóľáci z Ružomberka, Žiliny, Kysuckého Nového Mesta a Liptovského Hrádku.

¹¹ V Bratislavskom kraji to boli stredoškóľáci z miest: Bratislava, Bernolákovo, Modra, Ivánka pri Dunaji.

<i>ostatné – málo frekventované výhody – pod 1%: profesionalita, disciplína, perspektívne povolanie, sexi uniforma, možnosť ubytovania, zdravotná starostlivosť</i>	
---	--

Prvé dve z uvedených výhod v tabuľke (plat a zabezpečenie...) považujú bez rozdielu za najväčšie plus v povolaní vojaka aj respondenti uvažujúci o vstupe do ozbrojených (cez štúdium na AOS alebo po maturite bez štúdia na AOS)¹². O lepších platových podmienkach v armáde než v civilných zamestnaniach sú presvedčení aj študenti, ktorí vstup do OS SR vylučujú.

Údaje z výskumu naznačujú, že zahraničné misie akoby stratili u stredoškolákov na prít'azlivosti (pozri predchádzajúcu tabuľku). V rebríčku výhod vojenskej profesie sú na poslednom mieste - za výhodu ich považuje len niečo vyše 2% zo všetkých študentov¹³.

2.5 Dôvody odmietnutia vojenskej profesie

Podobne, ako sme konštatovali, že štruktúra dôvodov motivujúcich pre vstup do ozbrojených síl sa za posledné dva roky (od výskumu z r. 2003) u študentov nezmenila, rovnako to možno povedať aj o dôvodoch, pre ktoré sa súčasní stredoškólači nechcú stať profesionálnymi vojakmi (nasledujúca tabuľka).

Znovu – aj s odstupom dvoch rokov - sa potvrdilo, že pre tých, ktorí vylúčili možnosť profesionálne slúžiť v ozbrojených silách, je okrem argumentu, že tento typ práce im nie je blízky, aj „povinnosť počúvať rozkazy“ a v nemalej miere aj svetová politická situácia, najmä rozšírenie terorizmu vo svete, ktorý asociujú s výkonom vojenskej profesie ako hrozbu.

K týmto „klasickým“, alebo z výskumného pohľadu tradičným dôvodom pre odmietnutie profesionálnej služby v ozbrojených silách pribudli v r.2005 aj ďalšie dve, a to zahraničné misie a prílišná riskantnosť vojenskej profesie. Tieto patria k hlavným argumentom, ktoré ich odrádzajú od vstupu do OS SR.

Aktuálny výskum odhalil okrem iného aj nový poznatok, ktorý signalizuje, že možnosť nasadenia do zahraničných misií v rizikových oblastiach sveta vnímajú súčasní stredoškólači ako určitý typ nebezpečenstva, ktoré ohrozuje profesionálneho vojaka pri výkone jeho povolania, a nevnímajú ich už ako výhodu vojenskej profesie tak , ako to bolo vo výskume v r. 2003.

¹² Plat je výhodou vojenského povolania podľa 44,4% respondentov v tejto skupine a zabezpečenie po výkone aktívnej služby v armáde pre 31,1%.

¹³ Aj študenti so záujmom o štúdium na vojenskej vysokej škole ich nepovažujú za najväčšiu výhodu vojenskej profesie

Tabuľka 4: (len respondenti, ktorí vylúčili vstup do OSSR)*(x = nesledovalo sa)*

<i>Pre ktoré z nasledujúcich dôvodov by ste sa nechceli stať profesionálnym vojakom?</i>	% odpovedí r.2005	% odpovedí r.2003
nízka prestíž vojenskej profesie v spoločnosti	0,5	7,5
nudná práca	1,4	3,8
nezhoduje sa to s mojím presvedčením (nezhoduje sa to s mojím náboženským presvedčením - v r.2005)	0,5	1,3
nemám dobrý vzťah k zbraňam	3,4	9,6
príliš riskantné povolanie	14,1	x
rodičia by mi to nedovolili	1,6	2,0
kamaráti/-tky by sa mi vysmievali	0,2	0,6
za tie peniaze, ktoré armáda ponúka, sa to neoplatí	x	5,0
moja priateľka /-eľ by boli proti	3,7	2,6
slabá perspektíva služby v armáde	4,9	5,8
nevyhovuje to mojim charakterovým a osobnostným vlastnostiam (nie je mi to blízke – v r.2005)	22,4	24,2
nízky plat	x	3,9
nebaví ma „poslúchať a počúvať“	15,6	12,3
je tam neporiadok, transformácia	x	4,3
politická situácia vo svete (v r. 2005 – rozšírenie terorizmu vo svete)	9,3	10,9
nasadenie do zahraničných misií v krízových oblastiach sveta	18,7	x

2.6 Nevýhody vojenskej profesie podľa stredoškolákov

Súčasných stredoškolákov v maturitných ročníkoch sme vo výskume požiadali, aby vlastnými slovami definovali okrem výhod aj prípadné nevýhody, ktoré podľa nich má vojenská profesia.

Tabuľka 5:

najväčšie nevýhody vojenskej profesie (odpovede študentov usporiadané do kategórií)	% respondentov, ktorí uviedli nevýhodu
riziko smrti, nebezpečná profesia, úrazy a doživotné úrazy, zahraničné misie (a riziko smrti)	60,0
často mimo domova, neustále sťahovanie sa, nemožnosť pracovať v mieste bydliska, prevelenie – povinnosť ísť tam, kam ma pošlú	15,3
málo času s rodinou, s priateľkou, žiadne súkromie	8,9
náročnosť profesie (fyzická a psychická), tvrdý režim, drina, drezúra, nie som sám sebe pánom, neustála pohotovosť	5,0
počúvať rozkazy	4,5
obmedzenie slobody, nudné povolanie, niekedy monotónnosť,	

nízky plat, nedostatočné sociálne zabezpečenie, kontrakt na dobu určitú (=súčet jednotlivo uvádzaných nevýhod)	7,2
<i>ostatné –výhody pod 1%: prísne kritériá na prijatie, nosenie uniformy, zastaralosť techniky, zaviazanosť armáde</i>	

Ako vyplýva z údajov v tabuľke č. 5, stredoškóľáci považujú za najväčšiu nevýhodu vojenského povolania riziko smrti alebo vážneho zranenia s trvalými následkami a zahraničné misie, pri ktorých tiež asociovali riziko ohrozenia života. Ďalšia početná skupina študentov vidí ako najväčšiu nevýhodu vojenskej profesie prácu ďaleko od miesta bydliska, od rodiny (priateľky) a povinnosť pracovať v mieste, kam ich prevelia (vrátane nasadenia do zahraničia).

Osobitne nás zaujímalo, ako definovali **nevýhody** vojenskej profesie **tí, ktorí reálne uvažujú stať sa profesionálnym vojakom** buď cez štúdium na AOS alebo priamo cez regrutačné stredisko. Výskum ukazuje, že obe skupiny študentov (sú v nasledujúcej tabuľke) vnímajú pomerne intenzívne najväčšiu nevýhodu vojenského povolania riziko smrti¹⁴. Uviedla to takmer polovica z tých, ktorí chcú študovať na vojenskej vysokej škole a takmer tretina z tých, ktorí chcú vstúpiť do OS SR priamo.

Tabuľka 6:

najväčšie nevýhody vojenskej profesie (odpovede študentov usporiadané do kategórií)	všetci respondenti v %	% za študentov so záujmom o štúdium na AOS	% za študentov, ktorí sa chcú stať prof. vojakom
riziko smrti, nebezpečná profesia, úrazy a doživotné úrazy, zbytočné straty na životoch pri nasadení (vo vojne), vypuknutie vojny – možnosť zabitia	60,0	46,6	31,3
zahraničné misie (a riziko smrti)	14,0	9,1	11,9
často mimo domova, neustále sťahovanie do iných miest - do miesta posádky, nemožnosť pracovať v mieste (v blízkosti) bydliska, prevelenie – povinnosť ísť tam, kam ma pošlú	15,3	26,1	20,9
málo času s rodinou, s priateľkou, žiadne súkromie	8,9	17,0	14,9
náročnosť profesie (fyzická a psychická), tvrdý režim, drina, drezúra, nie som sám sebe pánom, neustála pohotovosť	5,0	2,3	1,5
počúvať rozkazy	4,5	5,7	1,5
obmedzenie slobody, nudné povolanie – niekedy monotónnosť, nebavilo by ma to, nízky plat, nedostatočné sociálne zabezpečenie, kontrakt na dobu určitú (=súčet jednotlivo uvádzaných nevýhod)	7,2	6,7	9,5
<i>ostatné – málo frekvencované výhody – pod 1%: prísne kritériá na prijatie nemá rada zbrane, nízka</i>			

¹⁴ Osobitnú názorovú skupinu predstavujú študenti, ktorí vylúčili možnosť študovať na AOS alebo pracovať po skončení strednej školy v ozbrojených silách. Títo majú samozrejme negatívnejší a kritickejší postoj k skutočnostiam súvisiacim s armádou. Medzi nimi vníma riziko smrti ako najväčšiu nevýhodu práce vojaka až 65,6% respondentov vylučujúcich vojenské štúdium a 57% odmietajúcich vstup do armády. Podobne je to aj s chápaním zahraničných misí – vidia ich skôr ako nevýhodu vojenskej profesie.

prestíž vojenskej profesie, nosenie uniformy, zastaralosť techniky, zaviazanosť armáde			
---	--	--	--

3. Predstavy študentov o nástupnom plate v ozbrojených silách a v civilnom zamestnaní

Jedným z cieľov výskumu bolo zistiť predstavy stredoškóľakov o nástupnom čistom mesačnom plate v ich prvom zamestnaní po skočení strednej školy a o výške platu vojaka po vstupe do ozbrojených síl. Z údajov v tabuľke vyplýva, že predstavy študentov o výške nástupného čistého platu v prvom civilnom zamestnaní po skončení SŠ a výške platu začínajúceho profesionálneho vojaka sa síce mierne, ale nie zásadne líšia. Respondenti, ktorí pripúšťajú možnosť služby v ozbrojených silách, majú vyššie nároky na plat než v prvom civilnom zamestnaní.

Tabuľka 7:

<i>výška čistého mesačného nástupného platu v OS SR</i> (len tí, ktorí nevylúčili možnosť stať sa vojacom) v%	<i>platové rozpätie</i>	<i>výška čistého mesačného nástupného platu po maturite v civilnom zamestnaní</i> (všetci respondenti) v%
7,3	do 10 000 Sk	24,1
37,8	11 000 – 15 000	42,3
31,1	15 300 – 20 000	20,6
10,6	20 400 – 25 000	4,0
7,1	25 400 – 30 000	5,0
6,3	od 35 000 vyššie	4,0

Obe kategórie respondentov sa očakávaniami o nástupných platoch koncentrujú početnosťou hlavne v rozmedzí medzi 11 až 15 tisíc až 15 až 20 tisíc korún.

Za profesionálnu službu v ozbrojených silách si predstavujú respondenti vyššie platové rozpätie, čo sa prejavilo hlavne medzi tými, ktorí by sa uspokojili s platom rovným alebo nižším ako 10 tisíc korún a tiež medzi tými, ktorí by chceli zarábať viac ako 20 tisíc.

Možno konštatovať, že predstavy o reálnej hladine finančného ohodnotenia (t.j. od 11 do 15 tisíc SK) na začiatku kariéry profesionálneho vojaka 2. stupňa má približne 38 % študentov (so záujmom o službu v OS SR). Realite nie sú vzdialené ani očakávania vyše 30% tých, ktorí by si predstavovali čistý mesačný plat v rozpätí medzi 15 až 20 tisíc korún, pretože v tejto mzdovej relácii sa pohybuje nástupný čistý plat absolventov AOS v hodnosti poručík. Za nereálne možno považovať

predstavy o nástupnom plate (viac ako 25 tisíc) približne u 13% stredoškólkov, ktorí uvažujú alebo nevylučujú vstup do OS SR¹⁵.

4. POVOLANIE PROFESIONÁLNEHO VOJAKA OČAMI STREDOŠKOLÁKOV

4.1 Názor na prestíž povolania profesionálneho vojaka

Súčasťou výskumného projektu medzi stredoškólskou mládežou bolo aj zisťovanie názorov na to, akú má podľa nich vojenská profesia spoločenskú prestíž. Respondenti mali 16 rôznych profesií zoradiť do rebríčka podľa toho kritéria.

Najprestížnejším je podľa nich povolanie právnik. Za ním nasleduje politik, lekár a primátor mesta.

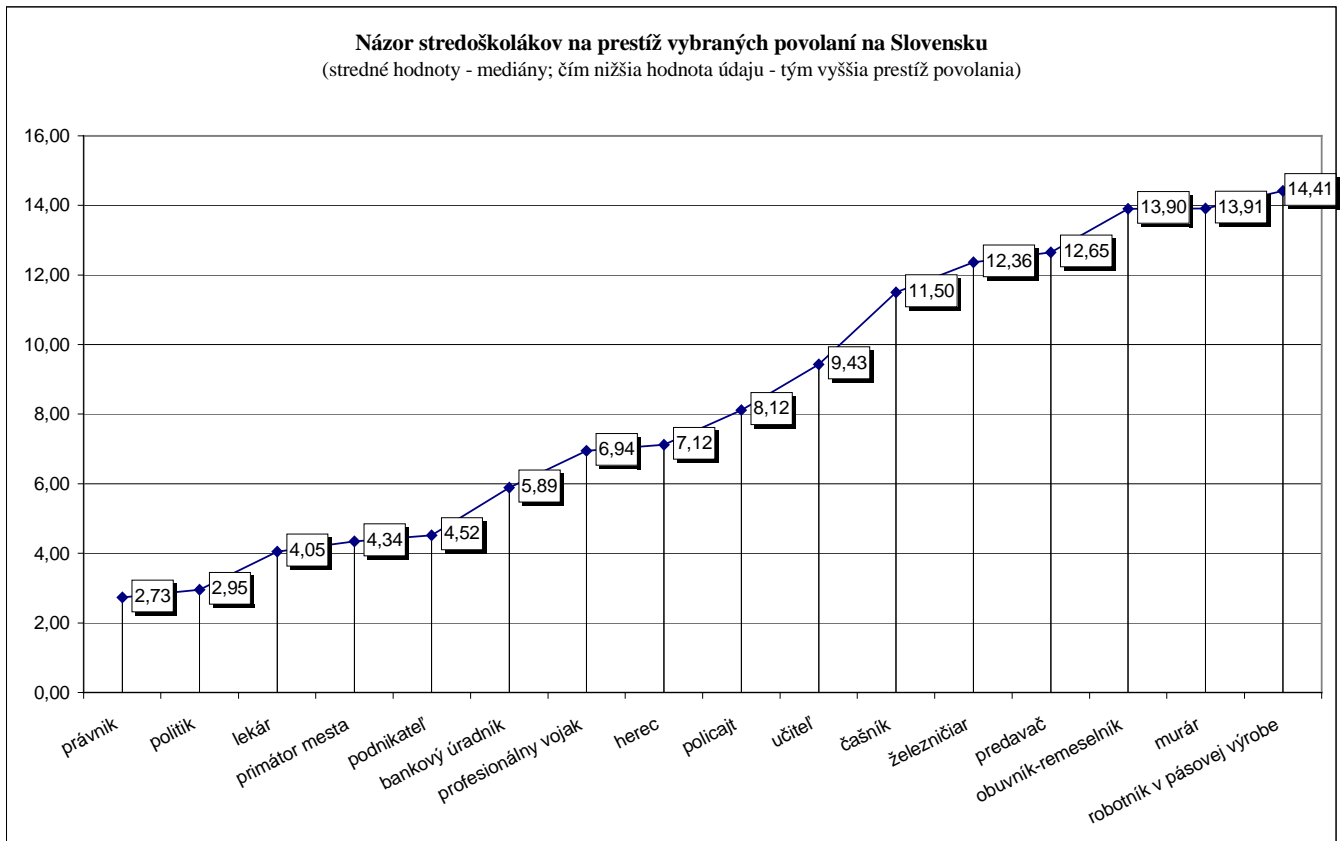
Profesionálny vojak sa umiestnil v rebríčku prestíže **na 7. mieste**¹⁶ vedľa bankového úradníka a herca a má o niečo lepšie umiestnenie ako policajt, ktorý získal 9. priečku v rebríčku.

Graf 3¹⁷ (n=1070)

¹⁵ Z otázok, ktoré kládli študenti počas výskumu vyplynulo, že ich predstavy o výške nástupného platu po vstupe do ozbrojených síl sú skôr intuitívne, nepoznali platové možnosti (a prečo aj?) a ukázalo sa, že si neuvedomujú rozdiel medzi nástupným platom absolventa AOS a vojaka 2. stupňa.

¹⁶ V roku 2003 získalo povolanie profesionálneho vojaka 5. priečku v prestížnom rebríčku.

¹⁷ Povolania sú zoradené podľa tzv. mediánu, čo je druh vypočítaného štatistického priemeru z hodnôt údajov, ktoré povolaniam pridelili respondenti.

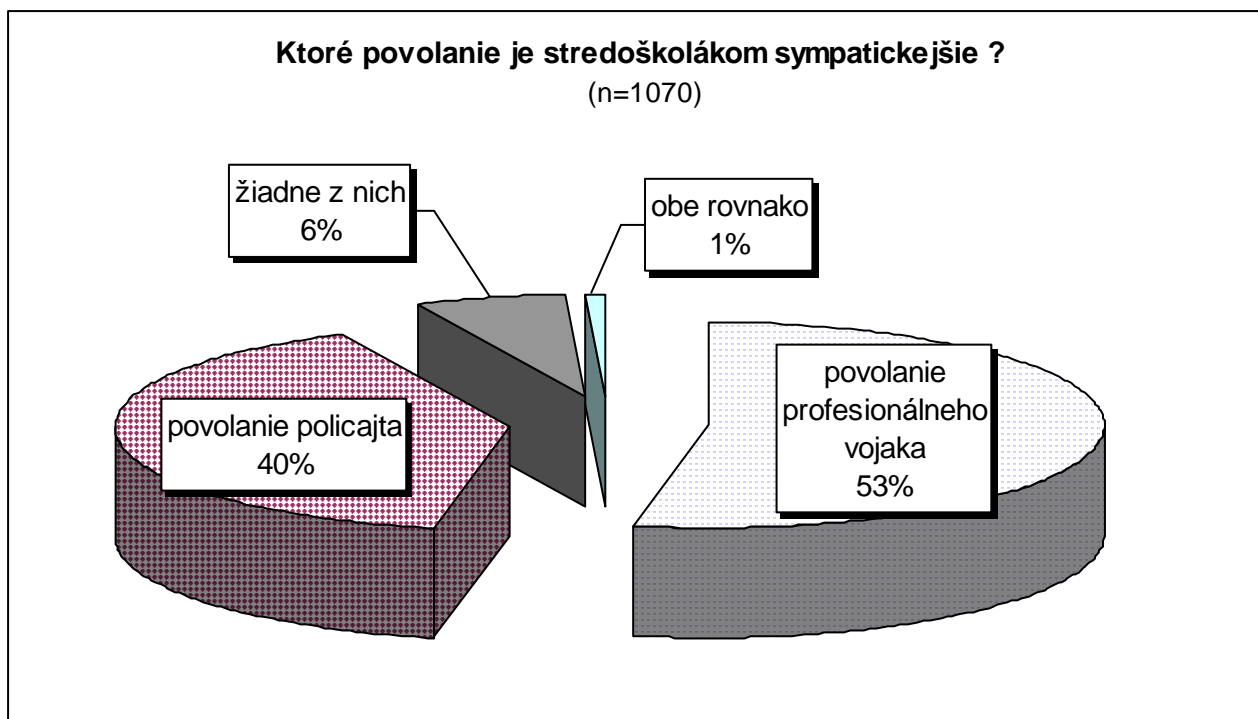
Za najmenej prestížne považujú manuálne povolania, ako sú robotník v pásovej výrobe, murár a obuvník - remeselník.

4.2 Sympatie k povolaniu profesionálneho vojaka a policajta

Pozitívnejšie hodnotenie získala vojenská profesia aj v porovnaní s profesiou policajta, pri zisťovaní miery sympatií k týmto povolaniam v ďalšej časti výskumu. Takto zameranú otázku sme zakomponovali do kontextu výskumného projektu preto, že povolanie policajta „konkuruje“ v určitom zmysle vojenskej profesii, obe povolania majú mnoho podobných atribútov a mnohí novoznáborovaní profesionálni vojaci, ktorí približne v posledných 3 rokoch odišli z ozbrojených síl z rôznych dôvodov (napríklad nespokojnosť s platom, s možnosťami rastu a s inými podmienkami práce), hľadali podobný druh práce a zamestnali sa v polícii.

Povolanie profesionálneho vojaka je sympatickejšie pre viac ako polovicu študentov výskumu; s povolaním policajta sympatizujú dve pätiny respondentov.

Graf 4

Respondenti boli požiadaní, aby svoje sympatie k uvedeným profesiám aj zdôvodnili. Tí, ktorým je **sympatickejšie povolanie profesionálneho vojaka**, uvádzali najčastejšie dôvody, ako sú:

- Vyššie platy, viac peňazí, viac sa zarobí
- Zaujímavejšia, dôležitejšia, užitočnejšia práca (obrana štátu, lepší výcvik, náročnejšie na fyzickú a psychickú kondíciu)
- Možnosť pracovať v zahraničí (misie), možnosť cestovať, spoznávanie iných krajín
- Vyššia spoločenská prestíž, lepšie uznanie a postavenie v spoločnosti, rešpekt (... „policajtov nemám rád/nemá nikto rád/“..., ... „vojak je viac ako policajt“..., vojak môže byť hrdina...“)

Tí, ktorým je sympatickejší policajt, zdôvodňovali svoje sympatie nasledovne:

- Menej nebezpečné a riskantné, nemusia ho nasadiť do zahraničnej misie - nemusia bojovať v cudzej krajine
- Menej náročné na psychiku, ľahšia práca, pokojnejší život
- Nemusia sa sťahovať/ cestovať za prácou, môže pracovať v mieste bydliska, má viac času pre rodinu
- Menej drezúry, viac slobody.

S vojenským povolaním sympatizujú vo väčšej miere študenti, ktorí inklinujú k vojenskému typu vysokoškolského štúdia (takmer 77% z nich) a tiež tí, ktorí

uvažujú, že po skončení strednej školy vstúpia do ozbrojených síl (takmer 84% z nich). Časť z týchto respondentov však vyjadrila aj svoje sympatie k povolaniu policajta (približne 20%, ktorí chcú študovať na AOS a približne 13%, ktorí sa chcú stať vojakom po maturite).

Respondenti, ktorí vylúčili akúkoľvek možnosť rozšíriť rady profesionálnych vojakov, sympatizujú viac s povolaním policajta (viac ako polovica z nich).

4.3 Názor na povolanie profesionálneho vojaka z iného uhla pohľadu

Vo výskume sme názor na vojenskú profesiu zistovali ešte ďalšou otázkou, v ktorej mali respondenti vyjadriť mieru súhlasu s niektorými výroky o našich ozbrojených silách a vojakoch.

Odpovede v nasledujúcej tabuľke ilustrujú priaznivé názory stredoškolákov na našu súčasnú armádu a povolanie profesionálneho vojaka a potvrdzujú tak ich pozitívne postoje analyzované v predchádzajúcich častiach správy.

Tabuľka 8: (Miera súhlasu a nesúhlasu s výroky týkajúcimi sa vojenského povolania) (v%)

Výroky	úplne súhlasím	skôr súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
„Je to dôležitá práca, ale nie pre mňa“.	36,5	33,4	21,9	8,2
„Zbytočné mrhanie daňami“.	3,7	9,2	44,9	42,2
„Ľudia majú na nich dnes lepší názor ako kedysi“.	14,2	60,1	19,4	6,2
„Vojaci sú „vymleté gumy“.“	5,7	10,4	39,8	44,0
„Je to zamestnanie ako každé iné“.	21,5	23,7	35,3	19,5

Ak by sme mali voľne zhrnúť názor respondentov na vojenskú profesiu, podľa odpovedí v tabuľke 8 je zjavné, že väčšina považuje vojenskú profesiu za dôležitú prácu a prisudzuje jej určitú špecifickosť v porovnaní s ostatnými povolaniami. Zároveň sa stotožňujú v názore, že mienka ľudí o o vojakoch a armáde sa oproti minulosti zlepšila. Väčšina nesúhlasí s tvrdením že vojaci sú „vymleté gumy“ a neprikláňajú sa ani k názoru, že výdavky na platy vojakov a na udržiavanie armády sú zbytočné a nepovažujú to za mrhanie peniazmi daňových poplatníkov. Názory stredoškolákov na povolanie profesionálneho vojaka možno porovnať aj s názormi vysokoškolákov, medzi ktorými sa podobne zameraný výskum uskutočnil v rovnakom období.¹⁸ Ukázalo sa, že vysokoškoláci uvažujú o vojenskom povolaní podobne, ako mládež pred maturitou.

¹⁸ Dotazníkový výskum medzi študentmi vybraných 15 civilných vysokých škôl v SR sa uskutočnil v decembri 2005 na vzorke 303 respondentov prostredníctvom anketárskej siete Národného osvetového centra (Bratislava). Pozri: „Názory študentov civilných vysokých škôl na problematiku bezpečnosti a ozbrojené sily“ (správa z výskumu). Bratislava, MOSR, február 2006.

4.4 Názor na Ozbrojené sily SR

Prostredníctvom otázok s výrokmi vypovedajúcimi o ozbrojených silách¹⁹ sme vo výskume zistovali osobitne a komplexnejšie aj názor stredoškolákov na ozbrojené sily. Aj z týchto odpovedí rezonuje pozitívny pohľad 18 ročnej mládeže na našu armádu.

Tabuľka 9:

Výroky	úplne súhlasí	skôr súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí	nevie
„Ozbrojené sily SR sú primerane vyzbrojené“.	4,3	24,4	44,8	14,8	11,7
„Príslušníci OS SR majú dostatočnú výstroj“.	3,3	26,0	43,6	12,3	14,7
Naši vojaci nás dôstojne reprezentujú v zahraničí“.	32,1	47,3	7,7	2,4	10,5
„Vrcholoví predstavitelia OS SR dôstojne reprezentujú Slovensko na medzinárodných fórach“.	8,7	39,8	15,6	3,8	32,1
„Naša armáda výrazným podielom pomáha pri odstraňovaní následkov živelných katastrof“.	37,0	43,8	9,2	1,9	8,1
„Naša armáda je menej spoľahlivá ako tá „stará“ so základákmi“.	5,2	10,0	31,0	18,8	35,0
„Naša armáda je spolitizovaná“.	14,6	29,0	19,7	3,7	33,0
„Naša armáda je dobre vycvičená a profesionálna“.	11,0	50,0	19,4	4,4	15,1
„Do našej armády vstupujú iba ľudia, ktorí sa nevedia uplatniť inde“.	4,9	12,2	38,9	31,8	12,3
„Naša armáda je príliš drahá (finančne nákladná)“.	7,4	20,5	24,1	6,3	41,6
„Naša armáda si buduje nový imidž“.	24,8	38,7	10,9	3,9	21,8

Pozitívny názor majú respondenti na pôsobenie našich vojakov v zahraničí a oceňujú aj ich pomoc pri likvidácii následkov domácich živelných pohrôm.

Súhlasia s tým, že armáda si buduje nový imidž a väčšina aj s tým, že naša armáda je dobre vycvičená a profesionálna.

Pozitívne je aj ďalšie zistenie, podľa ktorého si väčšina opýtaných stredoškolákov nemyslí, že po zrušení povinnej vojenskej služby je súčasná armáda menej spoľahlivá a že o profesionálnu službu majú záujem len ľudia, ktorí nevedia nájsť svoje uplatnenie inde.

Opačne a teda kriticky vyznela mienka študentov na tému výstroje a výzbroje: väčšina nesúhlasí s tvrdením, že naše ozbrojené sily sú primerane vyzbrojené a s tým, že naši vojaci majú primeranú výstroj. Pri výroku, či naša armáda je „spolitizovaná“, sa viac priklonili ku kladnej odpovedi.

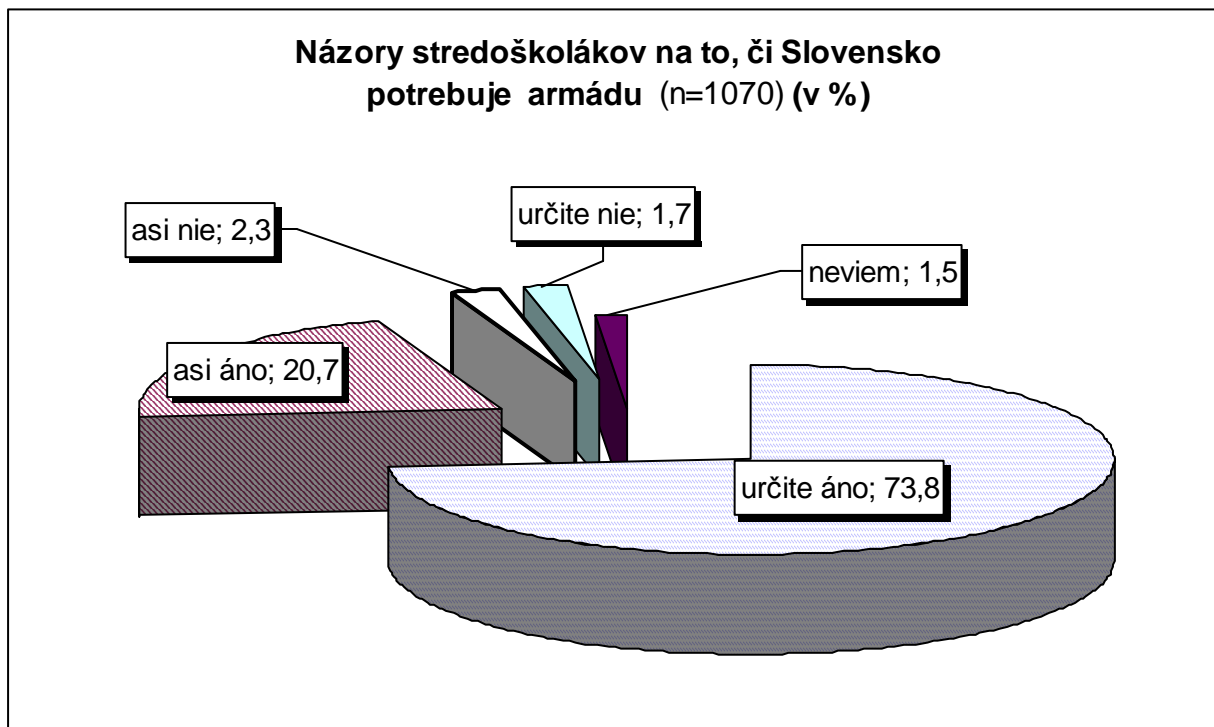
4.5 Potrebuje Slovensko armádu?

O tom, že Slovensko armádu potrebuje, je presvedčených takmer 95% stredoškolákov. Opačný názor majú 4% opýtaných.

¹⁹ Otázkami tohto typu sa bežne v sociologickej praxi zisťujú názory na určité javy alebo dianie...

S týmto názorom sa významne viac stotožňujú respondenti, ktorí uvažujú stať sa za určitých okolností v budúcnosti profesionálnym vojakom alebo túto možnosť aspoň nevyklúčujú. O potrebnosti armády na Slovensku sú, hoci nejednoznačne, presvedčení aj študenti gymnázií (významne častejšie odpovedali „armáda je asi potrebná“).

Graf 5

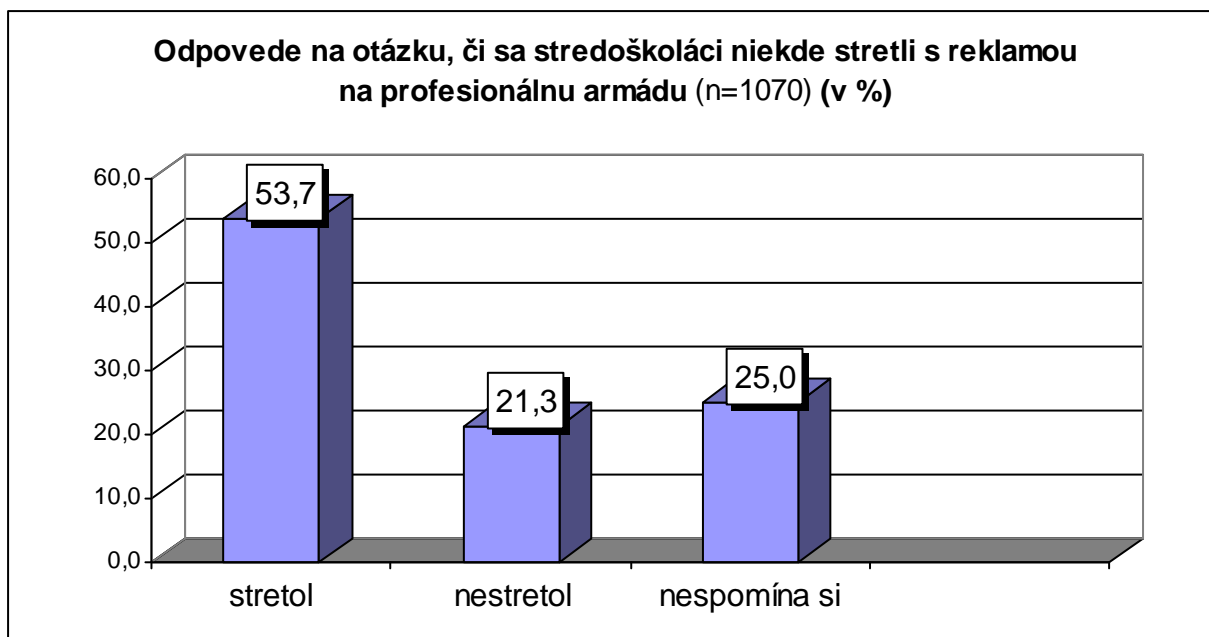

O nepotrebnosti armády v našej spoločnosti sú presvedčení skôr respondenti zo stredných odborných učilíšť, tiež stredoškólcovia z Trnavského, Žilinského a časť respondentov z Bratislavského kraja. Tento názor štatisticky významne častejšie zaznel u chlapcov než u dievčat.

5. Vnímanie reklamnej kampane na profesionálnu armádu

Poznanie spätnej väzby na reklamné komunikáty a aktivity smerované k cieľovej skupine mladých je významnou „skúškou správnosti“, či a do akej miery ich tieto aktivity a komunikáty oslovili, či zanechali pozitívnu „stopu“. Preto výskum zisťoval, či stredoškólcovia ako cieľová skupina a dôležitý regrutačný potenciál zaregistrovali minuloročnú rozsiahlu reklamnú kampaň (aktivity, predmety) na profesionálnu armádu a ak áno, kde - na ktorých miestach sa s ňou stretli. Aktuálne údaje ukazujú, že reklamná kampaň oslovila na rôznych miestach viac ako polovicu z opýtaných maturujúcich stredoškólkov.

Graf 6

Reklamu zaregistrovali významne častejšie chlapci ako dievčatá. Ak porovnáme školy – sú to významnejšou mierou respondenti zo stredných priemyselných škôl a tiež zo škôl, ktoré boli pozvané na verbungy organizované ministerstvom obrany alebo na diskusie s ministrom, alebo tiež študenti z tých škôl, na ktorých pracovníci regrutačných stredísk prezentovali podmienky vstupu do ozbrojených síl a možnosti uplatnenia sa. K študentom, ktorí sú vnímavejší na reklamu o armáde, patria významne častejšie tí, ktorí vo svojich úvahách o budúcom povolání nevyklúčili možnosť stať sa profesionálnym vojakom.

Kde sa stredoškólači najčastejšie stretávali s reklamou na profesionálnu armádu v rámci reklamnej kampane roku 2005? Najviac „viditeľná“ bola na televíznej obrazovke (pre 27% respondentov), na veľkoplošných plagátoch (pre 20%), na letákoch (10%) alebo napríklad na železničných staniách (3% - konkrétne v Trnave, Žiline, Zvolene). Približne 5% stredoškólačov registrovalo reklamu na profesionálnu armádu na 3D tabuliach a 12% na internete (bližšie neuviedli, na ktorej stránke a o čom bola). Približne 4% konkretizovalo propagačné predmety profesionálnej armády, a to: podložka pod myš, kalendárik, nálepka, tričko OSSR, zápalky). Z odpovedí vyplýva, že za reklamu považujú aj stretnutie s pracovníkmi regrutačných stredísk na škole, svoju účasť na verbungoch alebo na diskusiách s ministrom obrany.

6. Účasť na akciách ministerstva obrany a ich hodnotenie

Ministerstvo obrany realizovalo počas roku 2005 rôzne regionálne propagačné akcie orientované na mládež. Boli to akcie, na ktorých sa prezentovali možnosti

a podmienky práce v profesionálnej armáde pre stredoškolských študentov, tzv. verbungy, alebo letné akcie nazvané ako „letno s profesionálnou armádou“ poriadané na kúpaliskách, alebo diskusie ministra obrany so stredoškolákmi. Na niektorých akciách, ako bol hudobný festival Bažant-Pohoda ministerstvo obrany participovalo. Jedna z otázok v dotazníku preto sondaovala, či študenti o týchto akciách počuli, či sa na niektorej zúčastnili a ako ich hodnotia.

Z niektorých minuloročných akcií MOSR uvedených v nasledujúcej tabuľke sa ako najznámejšia a zároveň aj najobľúbenejšia javí stredoškolákovi festival Bažant – Pohoda, ktorý poznajú viac ako tri štvrtiny a zúčastnilo sa ho vyše 8% opýtaných študentov. Zároveň len približne 15 % študentov o tomto trencianskom festivale nepočulo, čo je najmenej v porovnaní s ostatnými akciami.

Odpovede na otázku: „MOSR poriadalo počas roka regionálne propagačné akcie profesionálnej armády. Počuli ste o takejto akcii vo Vašom okolí alebo ste na niektorej zúčastnili?“

údaje v %	zúčastnil sa	počul, ale nezúčastnil sa	nepočul o tejto akcii
verbung	6,7	11,6	81,7
diskusia s ministrom obrany	4,2	31,0	64,8
letno s profesionálnou armádou - kúpaliská	1,2	18,9	79,8
festival Bažant - Pohoda	8,2	76,8	15,1
deň otvorených dverí na MOSR/VÚ	3,9	39,6	56,5
deň detí na MOSR/VÚ	2,9	22,9	74,1

Ako hodnotia stredoškoláci akcie, ktorých sa zúčastnili? V superlatívoch hodnotia najmä trenciansky festival Bažant – Pohoda, a to slovami ako: „bolo to dobré, kvalitné, pohoda“ (42%); „super, jedinečná akcia, skvelé, perfektné“ (18%); „zaujímavé“ (13,4%); „paráda, fantázia, cool akcia, dokonalé“ (7,5%); „výborné, pecka“ (7,5%).

Podobne sú na tom aj verbungy, ktoré hodnotí ako „dobré, pohoda, kvalitné“ 29% ich účastníkov, ako „zaujímavé“ 28% a za „super, jedinečnú akciu, skvelé a perfektné“ ich považuje 14% študentov, ktorí sa ich zúčastnili.

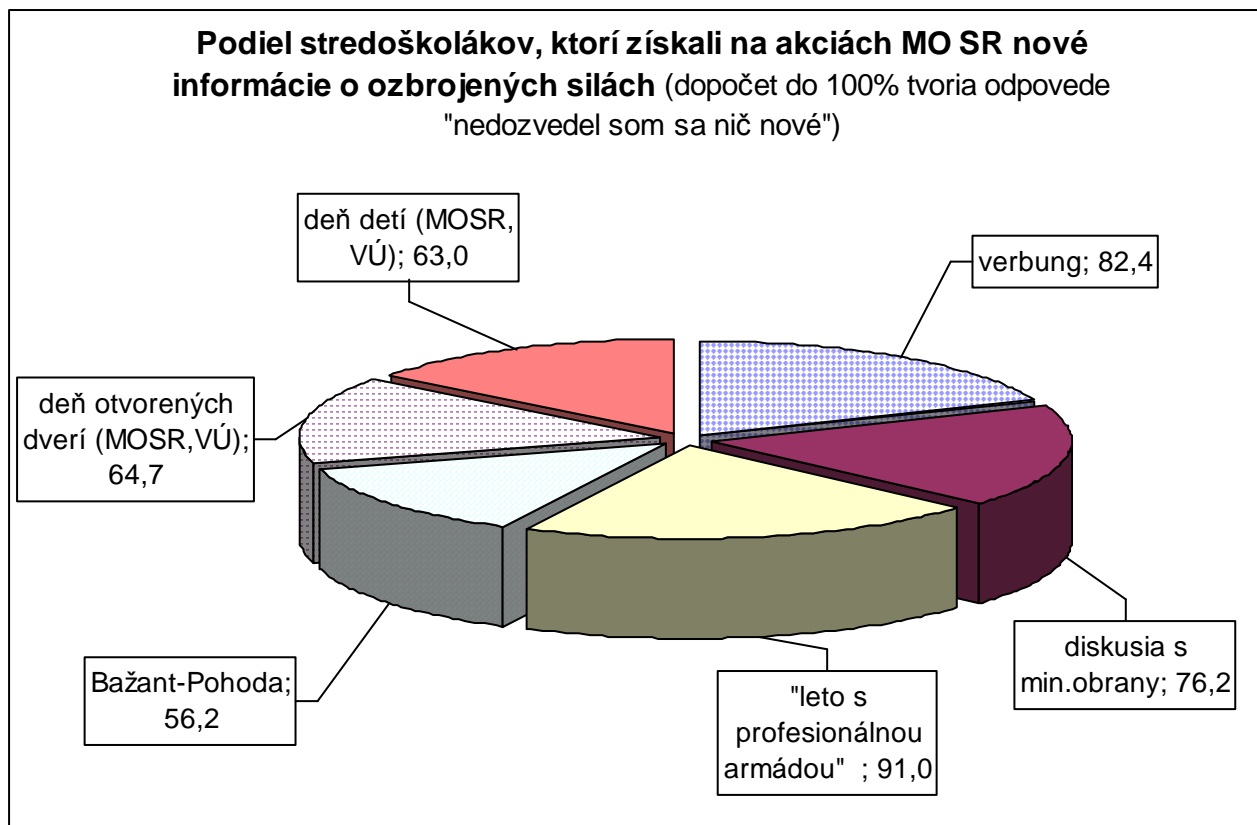
Diskusiu s ministrom obrany hodnotí ako dobrú a kvalitnú 21% študentov, ako zaujímavú 18% a ako super, jedinečnú a perfektnú akciu 9% respondentov.

Deň otvorených dverí na MOSR alebo na vojenskom útvere považujú študenti, ktorí sa ich zúčastnili, za zaujímavé. .

Boli akcie MO SR pre stredoškolákov informačným prínosom? Všetky z uvedených akcií, ktoré ministerstvo obrany organizovalo alebo na ktorých

participovalo v roku 2005, obohatili, podľa výskumu, väčšinu stredoškólkov o nové informácie z prostredia ozbrojených síl, ako znázorňuje nasledujúci graf.

Graf 7

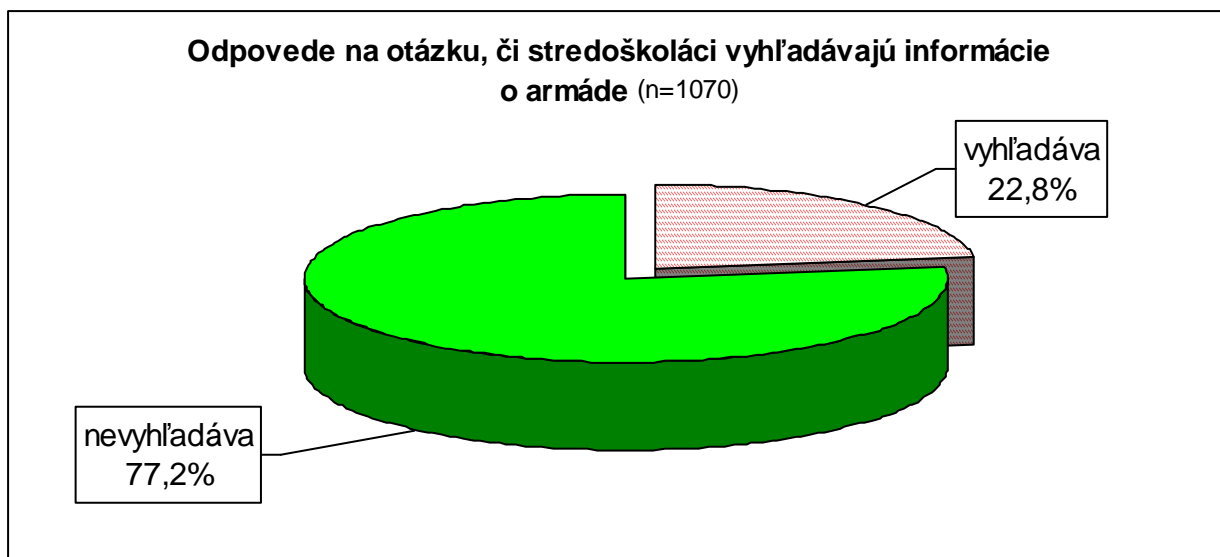
7. INFORMÁCIE O OZBROJENÝCH SILÁCH

7.1 Zdroje informácií o ozbrojených silách

Vo výskume nás zaujímalo, či študenti približne pol roka pred rozhodovaním sa, čo ďalej po maturite, vyhľadávajú informácie o ozbrojených silách, či už zo záujmu o dianie v nich alebo z dôvodu dozvedieť sa aktuality o „potenciálnom“ zamestnávateľovi.

Z údajov vyplýva, že väčšina stredoškólkov sa o tento druh informácií nezaujíma, vyhľadávajú ich približne dvaja z desiatich opýtaných.

Graf 8

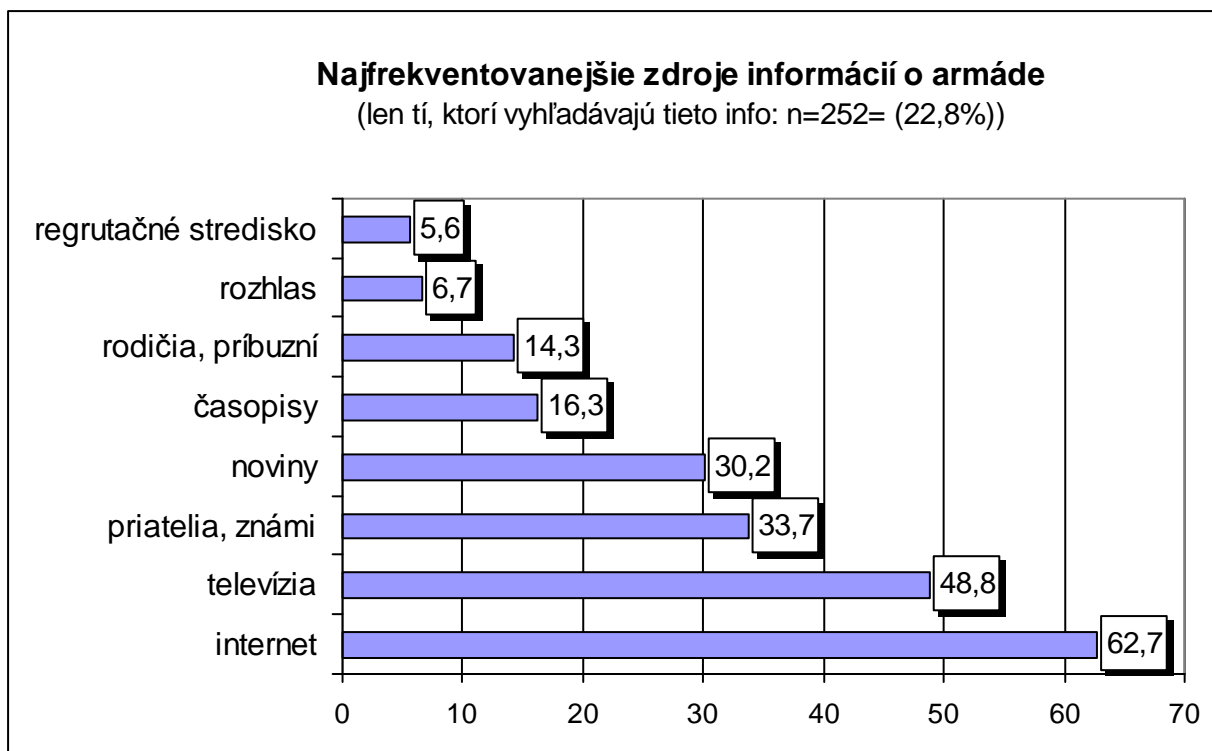
Významne častejšie vyhľadávajú informácie súvisiace s armádou chlapci ako dievčatá, a skôr študenti zo stredných priemyselných škôl, než z gymnázií alebo ostatných druhov navštívených škôl.

Čo ich zaujíma? Ak vyhľadávajú informácie, zaujímajú sa predovšetkým (44%) o pracovné podmienky a možnosti uplatnenia sa v ozbrojených silách (ako sa stať dobrým profesionálnym vojakom, ako sa dostať k špeciálnym jednotkám), ako sa dostať do OSSR a ako na AOS (prijímacie skúšky), aké sú podmienky kariérneho postupu, aké sú výhody povolania vojaka.

Tretina študentov, ako sami uviedli, vyhľadáva informácie o platových pomeroch v OS, prípadne o výške dôchodkov po ukončení aktívnej služby (33,2%). Takmer štvrtinu lákajú poznatky o technickom vybavení našej armády, výzbroj, výstroj (23,4%). O zahraničné misie sa interesuje 14% stredoškóľakov výskumu.

Kde vyhľadávajú informácie o armáde? Informácie tohto druhu vyhľadávajú väčšinou na internete. Necelá tretina z tých, ktorí čerpajú informácie o armáde z internetu, uviedla aj webovú stránku profesionalnaarmada.sk, alebo ďalšie vyhľadávače, napr. google, military, szm, aoslm, prípadne zahraničné portály, hlavne české.

Graf 9

Takmer polovica z oslovených študentov čerpá informácie o armáde z televízie a vyše tretina od svojich priateľov, známych alebo od rodičov a príbuzných. Ďalšia početná skupina spomína noviny, časopisy, ktorých názvy neuviedli. Niektorí považovali za potrebné uviesť v rámci časopisov našu OBRANU, ale boli to len zriedkavé odpovede.

7.2 Informovanosť stredoškóľakov o podmienkach vstupu do ozbrojených síl

Výskum podrobnejšie mapoval aj to, ako stredoškóľáci hodnotia vlastnú informovanosť o niektorých (vybraných) podmienkach profesionálnej služby v OS SR. Z odpovedí stredoškóľakov z výskumu vyplýva (*nasledujúca tabuľka*), že v porovnaní s rokom 2003 sa ich informovanosť o aktuálnych dôležitých podmienkach vstupu do ozbrojených síl a podmienkach práce profesionálneho vojaka zvýšila. Potvrďuje to vo väčšine prípadov nárast podielu študentov (približne o polovicu), ktorí vlastné informácie tohto druhu hodnotia ako dostatočné. Zároveň sa znížil podiel študentov, ktorí pri väčšine podmienok uviedli, minimálne alebo žiadne aktuálne informácie. Stále sú tu však početné skupiny študentov, ktorí si myslia, že majú z tejto oblasti málo aktuálnych informácií.

Tabuľka 10:

	<i>dostatok</i>	<i>málo</i>	<i>žiadne</i>	<i>nezaujíma</i>
--	-----------------	-------------	---------------	------------------

údaje v %	aktuálnych info	aktuálnych info	aktuálne info	sa o tieto info
o podmienkach vstupu do profesionálnej armády				
rok 2005	12,4	36,7	28,4	22,5
rok 2003	5,0	44,5	34,7	45,8
o platových podmienkach profesionálnych vojakov				
rok 2005	15,7	40,2	31,8	12,3
rok 2003	8,1	39,5	43,1	9,3
o možnostiach štúdia na Akadémii ozbrojených síl				
rok 2005	9,7	28,4	37,4	24,5
rok 2003	7,4	39,0	35,9	17,8
o sociálnom zabezpečení profesionálnych vojakov				
rok 2005	11,8	34,2	37,1	16,9
rok 2003	6,0	39,8	42,9	11,3
o možnostiach rekreácie profesionálnych vojakov				
rok 2005	5,3	19,3	50,9	24,5
rok 2003	2,7	22,1	62,1	13,1
o práci v zahraničných mierových misiách				
rok 2005	10,3	38,3	35,6	15,8
rok 2003	4,7	33,2	48,5	13,6
o možnostiach kariérneho rastu profesionálneho vojaka				
rok 2005	9,2	34,9	37,7	18,2
rok 2003	4,7	33,9	47,3	14,1

Ako hodnotia svoju informovanosť o uvedených podmienkach práce profesionálneho vojaka chlapci a dievčatá? **Mužská časť stredoškolskej približne 18 ročnej mládeže sa považuje za viac informovanú**, hlavne o podmienkach vstupu do armády a o platových podmienkach vojakov.

Pokiaľ ide o informácie o práci v zahraničných misiách, chlapci si myslia, že ich majú skôr nedostatok podobne, ako o sociálnom zabezpečení vojakov. Dievčatá naopak častejšie odpovedali pri väčšine podmienok, že majú nedostatok alebo žiadne informácie, čo môže súvisieť aj s tým, že sa menej ako chlapci zaujímajú o armádu a dianie v nej, ako sme na základe údajov už v správe konštatovali.

Málo aktuálnych informácií z takmer všetkých uvedených oblastí vojenskej profesie pociťuje aj značná časť študentov, ktorí **majú záujem stať sa vojenskými profesionálmi**, ako ilustruje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 11:

odpovede študentov, ktorí reálne uvažujú o štúdiu na AOS alebo vstupe do OS SR po skončení SŠ	dostatok info (v %)	málo info (v %)	žiadne info (v %)	nezáujem o info (v %)
---	---------------------	-----------------	-------------------	-----------------------

OS SR po skončení SŠ				
o podmienkach vstupu do profesionálnej armády:				
1. študenti reálne uvažujúci o štúdiu na AOS	19,2	67,3	12,5	1,0
2. reálne uvažujúci stať sa profesionálnym vojakom	21,0	69,4	9,7	0,0
o platových podmienkach profesionálnych vojakov:				
1. reálne uvažujúci o štúdiu na AOS	24,3	48,5	27,2	0,0
2. reálne uvažujúci stať sa profesionálnym vojakom	25,8	50,0	24,2	0,0
o možnostiach štúdia na AOS:				
1. reálne uvažujúci o štúdiu na AOS	22,3	52,4	24,3	1,0
2. reálne uvažujúci stať sa profesionálnym vojakom	17,7	56,5	25,8	0,0
o sociálnom zabezpečení profesionálnych vojakov:				
1. reálne uvažujúci o štúdiu na AOS	13,6	51,5	34,0	1,0
2. reálne uvažujúci stať sa profesionálnym vojakom	17,7	50,0	32,3	0,0
o možnostiach rekreácie profesionálnych vojakov:				
1. reálne uvažujúci o štúdiu na AOS	7,8	26,2	59,2	6,8
2. reálne uvažujúci stať sa profesionálnym vojakom	9,7	19,4	66,1	4,8
o podmienkach služby v zahraničných misiách:				
1. reálne uvažujúci o štúdiu na AOS	7,8	45,6	42,7	3,9
2. reálne uvažujúci stať sa profesionálnym vojakom	8,1	53,2	35,5	3,2
o možnostiach kariérneho rastu profesionálnych vojakov:				
1. reálne uvažujúci o štúdiu na AOS	10,8	47,1	39,2	2,9
2. reálne uvažujúci stať sa profesionálnym vojakom	9,8	52,5	36,1	1,6

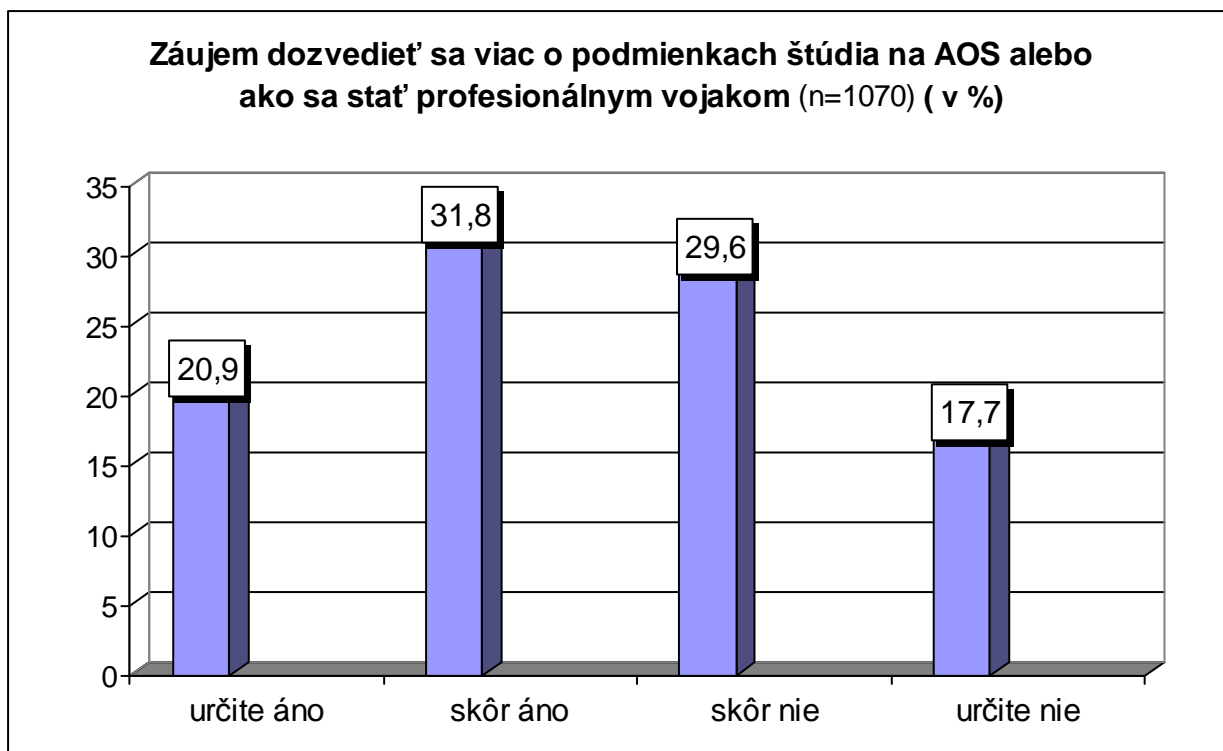
7.3 Záujem získať viac informácií z prostredia ozbrojených síl

Okrem hodnotenia miery vlastnej informovanosti o podmienkach práce profesionálneho vojaka výskum v decembri roku 2005 mapoval aj **záujem stredoškolákov dozvedieť sa viac podrobností** o vstupe do ozbrojených síl a všetkom, čo súvisí s výkonom tohto povolania.

Potešiteľné je, že **každý druhý respondent prejavil** o tento druh informácií **záujem**. Žiadny záujem o takéto informácie majú takmer dvaja z desiatich a nejednoznačnú odpoveď typu „skôr nie“ dali takmer traja z desiatky oslovených študentov (graf 10). V porovnaní s výskumom z roku 2003 sa miera záujmu, resp. nezájmu zásadne nezmenila aj napriek miernemu rozšíreniu skupiny súčasných stredoškolákov (o 4 percentuálne body), ktorí záujem o informácie z prostredia ozbrojených síl skôr nejavia²⁰.

Graf 10

²⁰ V roku 2003 bolo vo výskume 56,8% študentov zaujímavých sa o získanie podrobnejších informácií, ako sa stať profesionálnym vojakom a 43,2% , ktorí záujem neprejavili.

Získať ďalšie a podrobnejšie informácie o podmienkach vstupu do ozbrojených síl majú takmer všetci tí, ktorí majú aj reálny záujem študovať na AOS alebo vstúpiť do armády po ukončení strednej školy (približne 99% v oboch skupinách). Vysoký záujem prejavili aj stredoškólači, ktorí možnosť stať sa profesionálnym vojakom za určitých okolností pripúšťajú alebo ju pre budúcnosť nevyklúčili (okolo 85% respondentov).

Väčší záujem majú chlapci (56,5%), dievčatá prejavili skôr nezáujem o takéto informácie (49,5%).

Regionálne rozdiely v záujme o informácie: V niektorých regiónoch Slovenska je dopyt stredoškólačkov z maturitných ročníkov po informáciách o podmienkach a možnostiach profesionálnej služby v ozbrojených silách nadpriemerne vyšší, v iných naopak je nižší, ako priemer za všetkých opýtaných študentov.

Z nasledujúcej tabuľky vidieť významne vyšší záujem o takýto druh informácií u stredoškólačkov z Trenčianskeho a Žilinského kraja, prípadne z Prešovského a Banskobystrického kraja.

Tabuľka 12:

Kraje	záujem získať viac informácií, (skôr) nezáujem získať viac
-------	--

(údaje v%)	ako sa stať profesionálnym vojakom	informácií, ako sa stať profesionálnym vojakom
Bratislavský	42,0	58,0
Trenčiansky	61,8	38,2
Trnavský	40,3	59,7
Nitriansky	50,8	49,2
Žilinský	56,7	43,3
Banskobystrický	55,7	44,3
Prešovský	57,5	42,5
Košický	52,6	47,4
Celý výberový súbor respondentov	52,7	47,3

Výrazne poddimenzovaný záujem o podrobnejšie poznatky o podmienkach vstupu do ozbrojených síl je už tradične na stredných školách v Bratislavskom a Trnavskom kraji.

Porovnanie záujmu stredoškolákov z jednotlivých **druhov škôl** ukazuje, že podrobnejšie **informácie** o možnostiach vstupu do ozbrojených síl a o podmienkach profesionálnej služby chcú mať skôr študenti zo stredných priemyselných škôl. Menej sa o takéto informácie zaujímajú respondenti zo stredných odborných učilišť. V porovnaní s rokom 2003 poklesol podiel „učňovkárov“ so záujmom o takéto informácie takmer o 12 percentuálnych bodov (zo 60,3% na súčasných 48,7%).

Tabuľka 13:

Druh školy	záujem získať viac informácií, ako sa stať PrV	nezáujem získať viac informácií, ako sa stať PrV
gymnázia	52,1%	47,9%
stredné priemyselné a odborné školy	56,2%	43,8%
stredné odborné učilištia	48,7%	51,3%
združené stredné školy	54,3%	45,7%
Celý výberový súbor	52,7%	47,3%

Upozorniť treba na študentov gymnázií²¹, ktorí v súčasnom výskume nepatria k tým, ktorí majú najnižší záujem o spomínaný druh informácií (ako to bolo vo výskume v roku 2003) a zároveň patria k respondentom, ktorí za určitých okolností pripúšťajú možnosť študovať aj na vojenskej vysokej škole, a teda jednoznačne takúto alternatívu svojej budúcnosti nevylúčili.

8. STREDOŠKOLÁCI A MÉDIÁ

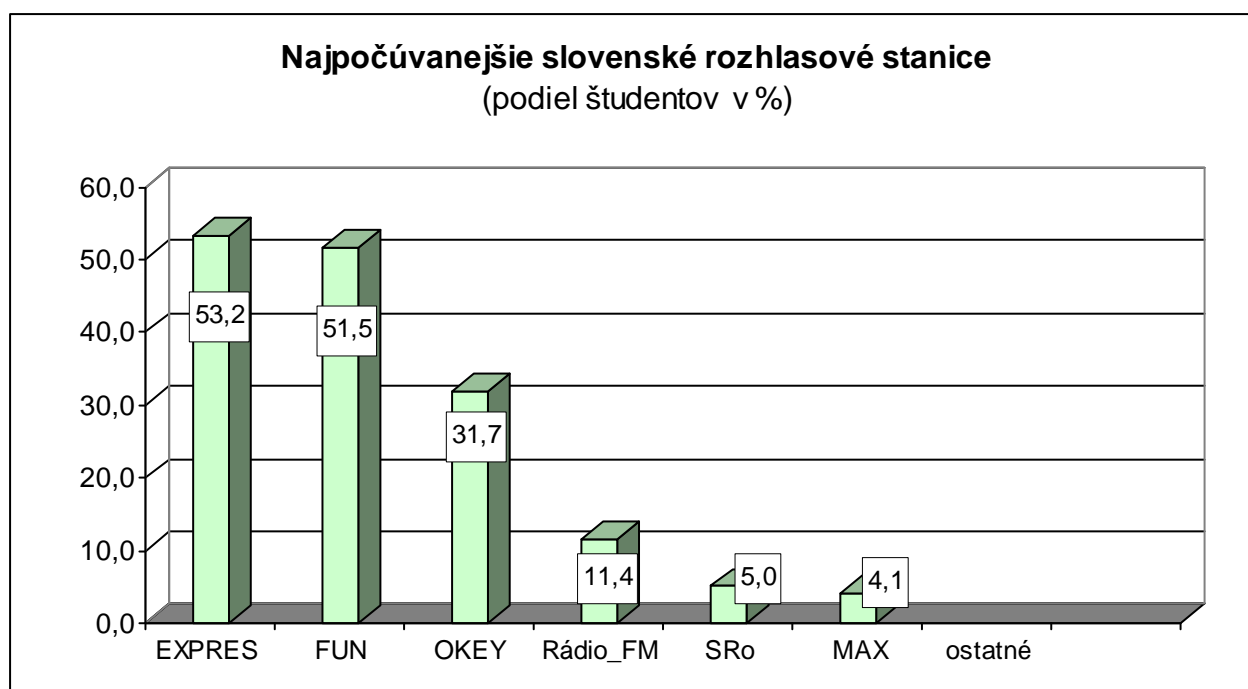
²¹ Sú to hlavne gymnazisti z Banskobystrického a Prešovského kraja.

V kontexte výskumnej tematiky nás zaujímalo, ktoré rozhlasové stanice počúvajú stredoškólcami najčastejšie, či poznajú a/alebo sledujú rozhlasové alebo televízne relácie s vojenskou problematikou a do akej miery je im známa internetová stránka profesionálnej armády.

8.1 Najpočúvanejšie slovenské rozhlasové stanice

Najpočúvanejšou slovenskou rozhlasovou stanicou v komunite stredoškolskej mládeže je rádio EXPRES. Na druhom mieste je FUN rádio a na treťom rádio OKEY. Štvoricu najpočúvanejších rádii uzatvára Rádio_FM. Rovnaké bolo poradie rádii v rebríčku najpočúvanejších aj vo výskume stredoškólcov v roku 2003.

Graf 11²²

Medzi ostatnými uvádzanými boli rozhlasové stanice s regionálnym dosahom, napríklad Kék Duna (4,1%), Kiks/Kiss (4,0%), N - rádio (3,5%), Hit FM (2,7%), NAY rádio (2,3%), Frontinus (2,1%), Twist (1,9%), rádio Východ (1,8%) a ďalšie²³.

Inak je to s frekvenciou počúvanosti niektorých rádii podľa ich regionálneho dosahu. Prvé tri najpočúvanejšie rádiá – EXPRES, FUN a OKEY majú vysokú počúvanosť stredoškólcov vo všetkých krajoch bez výraznejšieho rozdielu. Slovenský rozhlas (Slovensko 1) počúvajú hlavne stredoškólcami v Prešovskom kraji; rádio MAX a N-rádio študenti v Nitrianskom kraji; FRONTINUS a rádio ZET

²² Súčet odpovedí je vyšší ako 100%, respondenti mohli uviesť viac rozhlasových staníc.

²³ Boli to rozhlasové stanice, ktorých počúvanosť medzi stredoškólcami bola pod úrovňou 1,8%: Flash, Dúha, Beta, Lumen, Regina, Rebeka, Sláger, ZET, HEY, Devín, B1,G3, Danubius, Rádio Tatry.

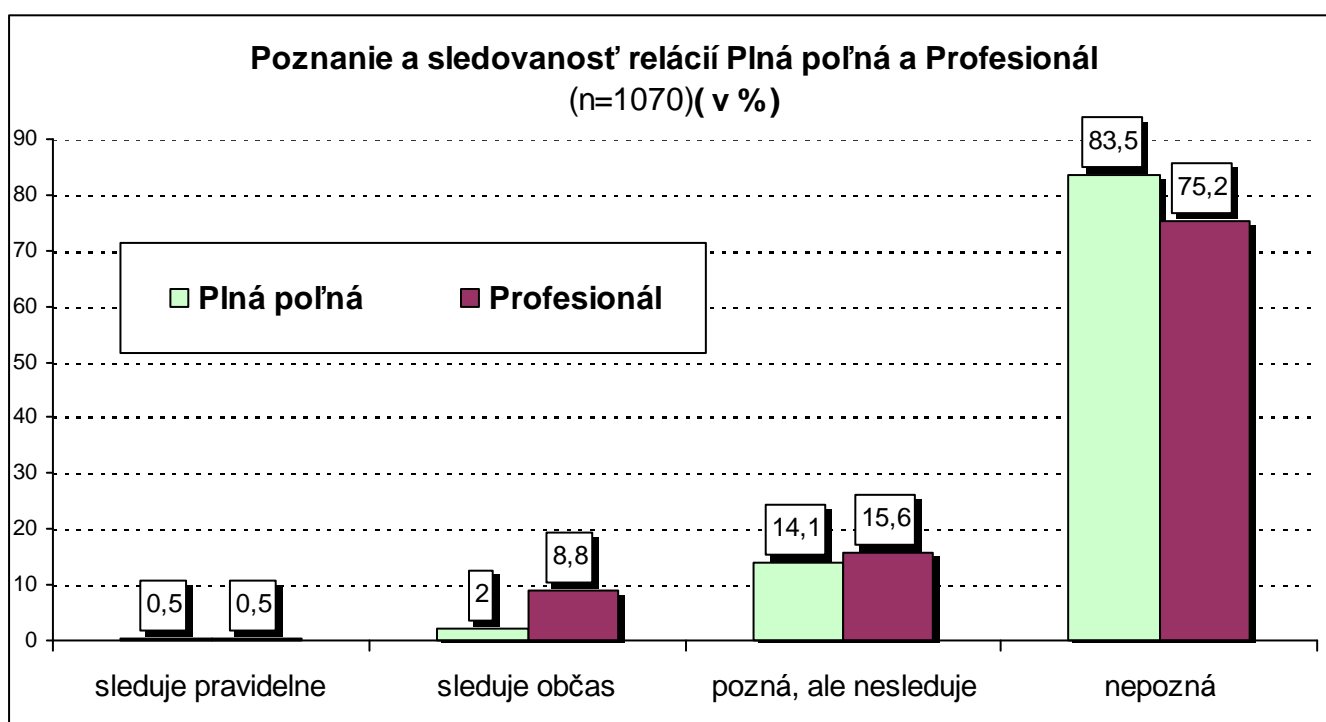
uvádzali len respondenti zo Žilinského kraja; rádio BETA a stanicu HIT FM počúvajú najviac stredoškóľáci v Trenčianskom kraji²⁴.

8.2 Sledovanosť relácií PLNÁ POĽNÁ A PROFESIONÁL

Vzhľadom na špecifický charakter oboch relácií, pri obsahovej náplni ktorých priamo kreatívne participujú pracovníci ministerstva obrany nás zaujímalo, či stredoškóľáci poznajú a/alebo sledujú relácie „Plná poľná“, ktorú vysiela rozhlasová stanica Slovensko 1 a televíznu reláciu „Profesionál“ na Dvojke.

Väčšina opýtaných študentov uviedla, že tieto relácie nepozná.

Graf 12

Aj pri celkove nízkej hladine sledovanosti má predsa len lepšiu občasnú sledovanosť televízna relácia „Profesionál“, a to najmä v skupine študentov so záujmom o štúdium na AOS a u tých, ktorí uvažujú stať sa po skončení strednej školy profesionálnym vojakom.

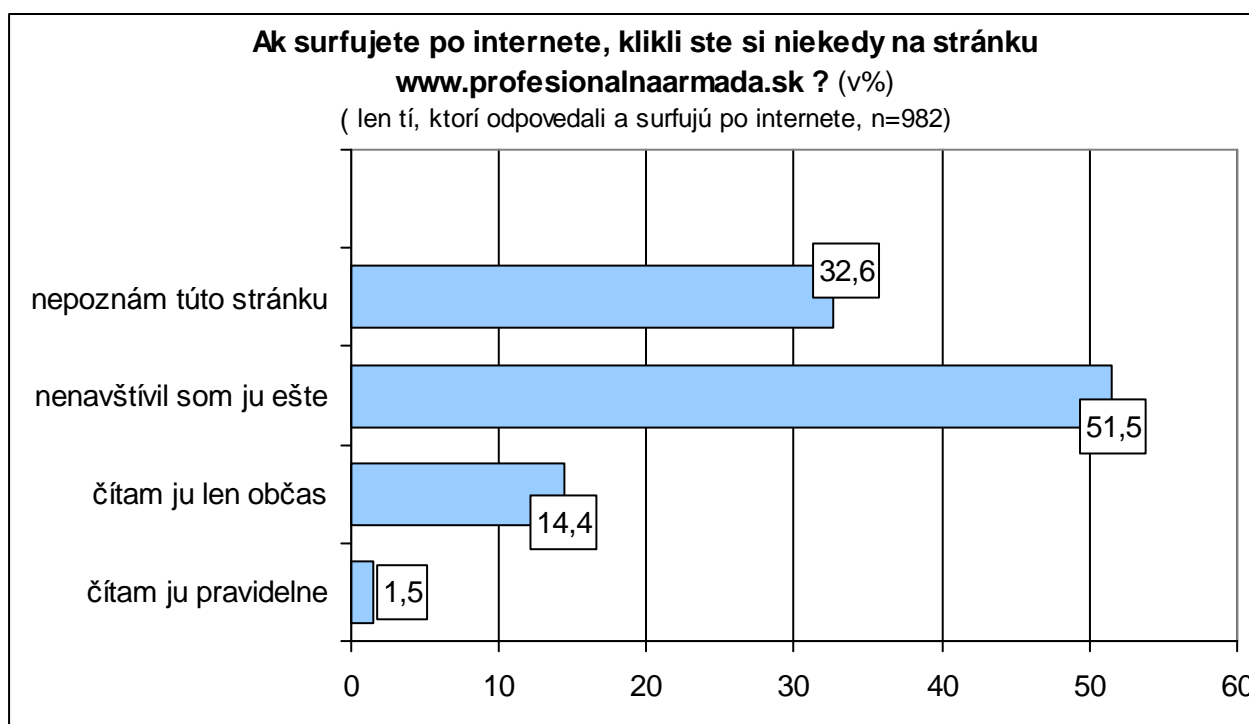
8.3 Návštevnosť internetovej stránky www.profesionalnaarmada.sk

²⁴ Počúvanosť regionálnych rozhlasových staníc uvedených v predchádzajúcej poznámke pod čiarou (16) nemožno interpretovať vzhľadom na ich veľmi malú početnosť .

Ďalším mediálnym zdrojom, na ktorom možno nájsť informácie o diani v ozbrojených silách, o podmienkach, ako sa stať profesionálnym vojakom, je aj jedna z internetových stránok rezortu obrany www.profesionalnaarmada.sk, ktorá bola v čase výskumu dostupná pod týmto názvom verejnosti približne rok. Zaujímalo nás, či stredoškóoláci niekedy túto webovú stránku navštívili a či ju aj čítali/-jú.

Viac ako polovica z respondentov, ktorí po internete surfujú²⁵, túto stránku doteraz nenavštívila a takmer tretina ju nepozná. Číta ju približne 16% opýtaných stredoškóolákov, z toho väčšina len občas.

Graf 13

Aj pri tejto otázke sa potvrdzuje, že vojenská problematika priťahuje väčšiu pozornosť tej skupiny mládeže, ktorá sa zaoberá alebo sa niekedy zaoberala myšlienkou profesionálnej služby v armáde. Práve títo odpovedali významne častejšie, že pravidelne alebo občas čítajú túto webovú stránku. Respondenti vylučujúci vstup do armády väčšinou túto internetovú stránku rezortu obrany ani nepoznajú.

9. Vnímanie bezpečnostných hrozieb pre Slovensko

²⁵ Po internete nesurfuje, podľa vlastného vyjadrenia 7,7% stredoškóolákov výskumu

V poslednom období je často diskutovanou témou stabilita bezpečnostného prostredia a možné bezpečnostné hrozby pre región strednej Európy a Slovenska zvlášť.

Zaujímalo nás, ako vníma a hodnotí možné ohrozenia bezpečnosti našej krajiny stredoškolská mládež. V otázke bolo zaradených 18 vybraných možných ohrození a respondenti mali pri každej z nich uviesť, do akej miery je nebezpečná pre našu krajinu. Odpovede v nasledujúcej tabuľke vyjadrujú, že za **najväčšie ohrozenie** pre Slovensko (súčet odpovedí „veľká hrozba“ a „menšia, ale predsa hrozba“) považujú stredoškolyáci na prvom mieste prírodné katastrofy a povodne (94,6%), ďalej znečisťovanie životného prostredia (94,6%), šírenie drog (91,1%), organizovaný zločin (90,8%), svetovú pandémiu vtáčej chrípky (89,5%) a globálne otepľovanie (86,7%). Tesne za nimi, na siedmom mieste v poradí, nasleduje medzinárodný terorizmus (86,6%), neonacistické hnutia (84,6%), chudoba (83,5%) a teroristický útok proti Slovensku (73,7%).

Tabuľka 14:

Hrozby	veľká hrozba	menšia, ale predsa hrozba	nie je to hrozba	neviem
medzinárodný terorizmus	45,9	40,7	11,0	2,4
teroristický útok proti Slovensku	21,1	52,6	22,4	3,9
svetová pandémia vtáčej chrípky	42,5	47,0	7,7	2,8
veľká hospodárska kríza	25,1	40,4	22,1	12,4
islamský fundamentalizmus ²⁶	12,0	24,9	33,6	29,5
prílev imigrantov a utečencov z rozvojových krajín	24,2	42,4	22,4	11,0
iné - neislamské radikálne náboženské hnutia -sekty	19,1	36,4	26,5	18,0
vojenský konflikt Izraela s arabskými susedmi	14,9	31,8	32,7	20,5
globálne otepľovanie	57,6	29,1	7,9	5,4
prírodné katastrofy, povodne	64,9	29,7	3,3	2,1
krízy a konflikty na Balkáne	11,0	43,3	24,1	21,6
chudoba	46,6	36,9	11,5	5,0
situácia v Iraku	18,7	41,3	24,9	15,2
šírenie drog	65,5	25,5	6,8	2,1
organizovaný zločin	56,7	34,0	3,7	5,6
krízy a konflikty v Afrike	9,2	30,1	40,0	20,6
znečisťovanie životného prostredia	64,4	30,2	3,2	2,2
neonacistické a neofašistické hnutia	55,2	29,4	7,4	8,0

Medzi názormi stredoškolyákov a vysokoškolyákov na bezpečnostné hrozby pre Slovensko sú určité rozdiely. Vysokoškolyáci považujú za najväčšie ohrozenie pre Slovensko organizovaný zločin (63,5%) a neonacistické hnutia (61,3%). Ekologické hrozby (znečisťovanie životného prostredia, povodne a katastrofy) sú hrozbou podľa 57,5% vysokoškolských študentov (bližšie pozri správa Názory študentov civilných vysokých škôl na problematiku bezpečnosti a ozbrojené sily; MOSR, február 2006).

10. Spôsobý trávenia voľného času

²⁶ Mnohí stredoškolyáci nevedeli, čo je islamský fundamentalizmus

Z odpovedí stredoškôlakov na otázku, ako najradšej trávia voľný čas vyplýva, že súčasní 18 roční stredoškôláci majú variabilné kombinácie voľnočasových činností a robia to, čo je - s malými obmenami - typické pre mladých ľudí dnešnej modernej doby: môžeme konštatovať, že okrem toho, že sa stretávajú s priateľmi a posedávajú v puboch aj športujú, chodia na diskotéky, surfujú po internete a hrajú počítačové hry, oddychujú pri televízii a tí „zamilovaní“ si vychutnávajú vzácné chvíle so svojim priateľom a priateľkou. V menšej miere sa venujú vo voľnom čase čítaniu kníh, málo chodia do kina či divadla alebo na koncerty populárnych skupín.

V porovnaní s rokom 2003 sa štruktúra a kombinácia foriem trávenia voľného času radikálne nezmenila, ako vyplýva z tabuľky.

Tabuľka 15:

voľnočasové aktivity (možnosť uviesť 3)	podiel v % r.2005	v% rok 2003
posedenie s priateľmi v kaviarni, v pube	63,8	45,8
čítanie kníh	15,3	14,0
športom	52,5	52,6
diskotéky	26,6	27,4
brigády	1,7	19,9
surfovanie po internete	22,4	21,3
návšteva kina	5,9	5,6
návšteva divadla	1,3	2,7
hra na počítači	19,8	19,9
sledovanie TV	21,7	56,3
počúvanie rádia	13,8	x
návšteva koncertov populárnych skupín	6,5	10,6
biliard, šípky	8,2	x
s priateľkou/priateľom , svoje hobby, hrá za klub hokej, v hud. skupine	11,8	x

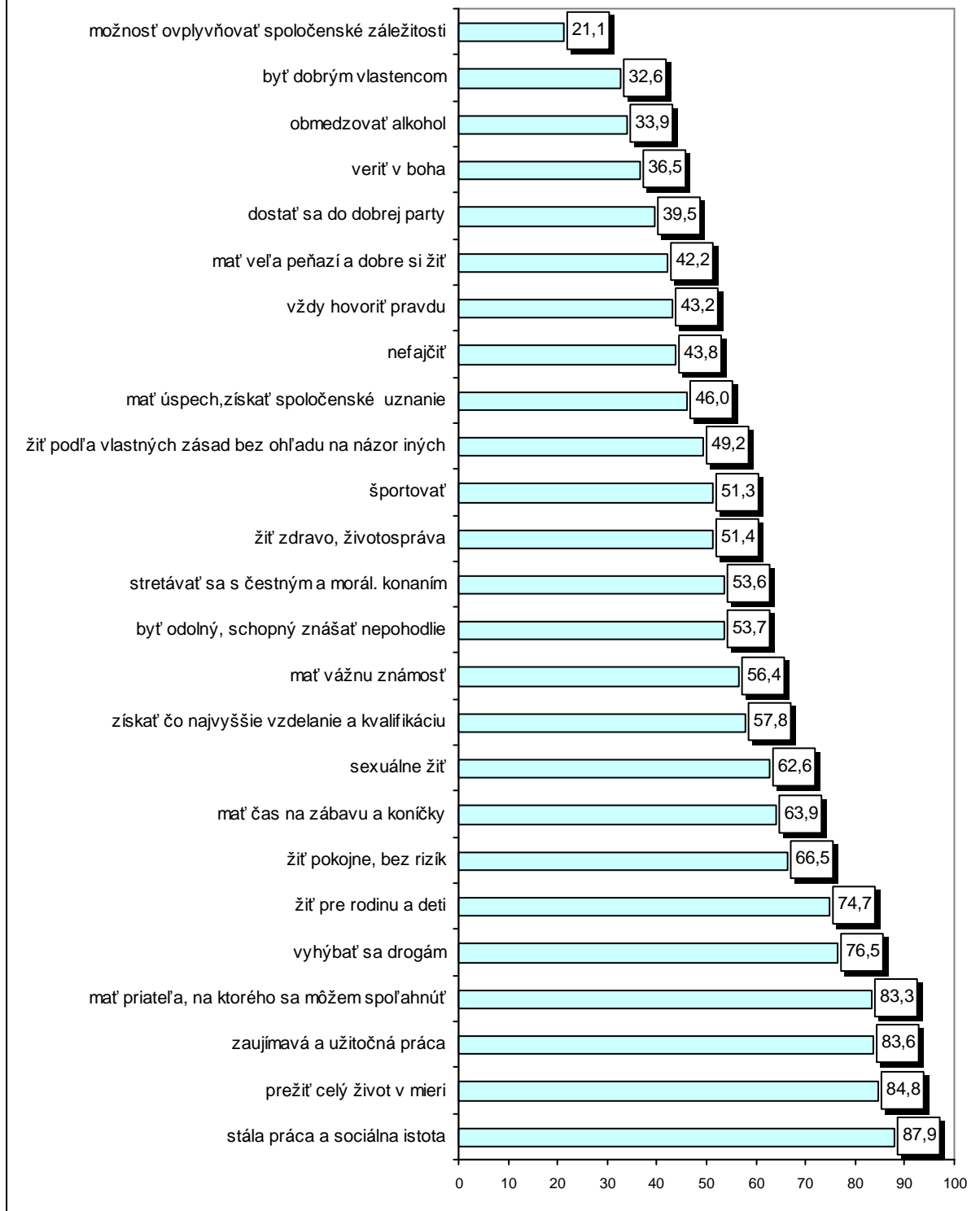
11. Hodnoty dôležité v živote súčasných stredoškôlakov

Výskum bol zameraný aj na zistenie, aké hodnoty sú v živote dnešných stredoškôlakov dôležité, resp. nedôležité. V otázke sme im predložili „batériu“ 25 rôznych životných hodnôt a pri každej z nich mali vyznačiť mieru dôležitosti na škále „úplne dôležitá“, „čiastočne dôležitá“, „čiastočne dôležitá“, „úplne nedôležitá“.

Poradie hodnôt, ktoré považujú stredoškôláci za veľmi dôležité v ich živote, sú zoradené v nasledujúcom grafe. Ukazuje sa, že aj dnešná mladá generácia osemnásťročných „uznáva“ tradičné hodnoty, akými sú práca, rodina a deti, vzdelanie, pokojný život v mieri, priateľstvo, partnerský život. Potešiteľné je, že viac ako tri štvrtiny opýtaných stredoškôlakov vo veku okolo 18 rokov považujú za veľmi dôležité v živote vyhábať sa drogám. Niektoré hodnoty označili stredoškôláci ako úplne nedôležité. Uvedieme len tie, ktoré označilo viac ako 10% respondentov. Sú to najmä hodnoty, ako „veriť v boha“ (úplne nedôležité pre 21,2%), „nefajčiť“ (úplne nedôležité pre 19,3%), „obmedzovať alkohol“ (úplne nedôležité pre 13,4%). Pri drvivej väčšine hodnôt označených ako úplne nedôležité nedosiahol podiel respondentov hladinu ani 5%.

Graf 14

Hodnoty, ktoré sú najdôležitejšie v živote stredoškolákov
(len odpovede "úplne dôležité hodnoty") (v%)

Z Á V E R Y

Výskum medzi stredoškólákmi v maturitných ročníkoch, ktorí ukončia školu približne v polovici roku 2006, mal hlavnú ambíciu zistiť, či pri úvahách o svojom budúcom uplatnení uvažovali aj o možnosti stať sa profesionálnym vojakom, aké dôvody ich motivujú alebo odrádzajú od vstupu do ozbrojených síl, aké finančné ohodnotenie by očakávali v prvom zamestnaní v civile a po vstupe do OS SR, aké sú ich názory na vojenskú profesiu, na armádu, ako vnímajú bezpečnostné hrozby apod.

Záujem o vojenskú profesiu. Získané údaje indikujú, že o štúdiu na vojenskej vysokej škole aktuálne uvažuje necelých 10% a o vstupe do OS SR po skončení strednej školy (resp. niekedy v budúcnosti) necelých 6% opýtaných študentov. Tento záujem možno považovať u stredoškólakov za „stabilný“. Je tu otázka, či je to veľa, málo alebo akurát? Pri odpovedi na otázku treba zvážiť niekoľko skutočností. Jednou z nich je to, že súčasný „nie vysoký“ záujem o štúdium na vojenskej vysokej škole nie je fenoménom súčasnej doby. V porovnaní so záujmom o štúdium na civilných vysokých školách je dlhodobo „tradične“ nižší a z tohto uhla pohľadu ho možno považovať za „prirodzený“.

Jedným z dôvodov tohto nižšieho záujmu o vojenský typ štúdia v porovnaní s civilnými školami je jeho určitá špecifickosť a možno predpokladať, že oň majú záujem hlavne študenti, ktorí sú určitým spôsobom „iní“, majú „špecificky“ vyhranené záujmy, prípadne špecifické osobnostné charakteristiky, čím sa líšia od ostatných rovesníkov a je ich v populácii mládeže „menej“. Práve toto je jedným z významných dôvodov nameraného záujmu o povolanie profesionálneho vojaka. Z tohto pohľadu nemožno kvalifikovať výskumom zaznamenaný záujem o štúdium na AOS alebo o prácu profesionálneho vojaka za nízky.

V tejto súvislosti treba zohľadniť aj zistenie z výskumu, že tu existuje ďalší potenciál, ktorým sú relatívne početné skupiny respondentov s „nevyhraným“ postojom k profesionálnej službe v ozbrojených silách. Sú to tí, ktorí takúto možnosť absolútne nevyhlúčili a pripúšťajú ju „ako krajné riešenie“ pri budúcom uplatnení sa.

Dôvody pre vstup do OS SR. Za dlhodobo stabilné možno považovať dôvody, , kvôli ktorým by si stredoškóláci vojenské povolanie vybrali. Sú to: lepší plat, než v civilných zamestnaniach; lepšie sociálne zabezpečenie po skončení aktívnej služby v ozbrojených silách a zaujímavá práca. Tieto faktory vníma väčšina stredoškólakov zároveň aj ako najväčšie výhody práce profesionálneho vojaka.

Prečo nevstúpiť do OS SR? Respondenti argumentujú svoje odmietanie služby v ozbrojených silách tým, že nemajú vzťah k tomuto typu práce, tiež v tom vidia obmedzenie slobody v zmysle, že „musia počúvať rozkazy“, odrádza ich aj svetová politická situácia, najmä rozšírenie terorizmu, ktorý vnímajú ako hrozbu pre vykonávanie vojenskej profesie. „Novinkou“, ktorá v roku 2005 pribudla medzi

dôvodmi odmietnutia vstupu do armády sú aj zahraničné misie a podľa ich vlastných slov „prílišná riskantnosť vojenskej profesie“. Z výskumu vyplynulo, že mladá generácia si začala intenzívnejšie uvedomovať súvislosť výkonu vojenskej profesie a reálneho ohrozenia života, prípadne smrti vojaka pri nasadení do zahraničných misií. Upozornili na to odpovede stredoškolákov pri definovaní najväčších nevýhod práce profesionálneho vojaka.

Názory na ozbrojené sily a ich prestíž. Aj napriek obavám, ktoré študenti asociujú s vojenskou profesiou je potešiteľné, že ozbrojené sily vnímajú z mnohých aspektov pozitívne a väčšina si myslí, že naša krajina armádu potrebuje. Priaznivý názor majú aj na spoločenskú prestíž povolania profesionálneho vojaka: v rebríčku 16 povolání mu prisúdili 7. priečku za bankovým úradníkom a pred hercom a policajtom.

Vojak alebo policajt? Zároveň sa väčšina z respondentov domnieva, že povolanie vojaka je v našej spoločnosti dôležité a náklady na armádu a platy vojakov nepovažujú za zbytočné mrhanie daňami. Viac ako polovici opýtaných stredoškolákov je sympatickejšie povolanie profesionálneho vojaka než povolanie policajta.

Informovanosť o ozbrojených silách. Ako je to s informovanosťou stredoškolákov o dianí v ozbrojených silách? Viac ako tri štvrtiny študentov informácie o ozbrojených silách nevyhľadáva. Tí, ktorí sa o ne zaujímajú, hľadajú ich hlavne cez internet.

Informovanosť stredoškolákov o niektorých podmienkach vstupu do ozbrojených síl sa podľa výskumu mierne zvýšila v porovnaní s rokom 2003. Potvrďuje to nárast podielu študentov (približne o polovicu), ktorí vlastné informácie tohto druhu hodnotia ako dostatočné. Zároveň sa znížil podiel študentov, ktorí pri väčšine podmienok v otázke uviedli, že majú minimum alebo žiadne aktuálne informácie. Stále sú tu však početné skupiny študentov, ktorí si myslia, že majú z tejto oblasti málo aktuálnych informácií, a takíto málo informovaní sú aj medzi reálnymi záujemcami o profesionálnu službu v OS SR.

Zaregistrovanie reklamy na profesionálnu armádu. Minuloročnú reklamnú kampaň ministerstva obrany zameranú na spropagovanie profesionálnej armády hlavne v cieľovej skupine mládeže zaregistrovala viac ako polovica opýtaných stredoškolákov (takmer 54%). Všimli si ju na rôznych miestach, najviac ju registrovali na televíznej obrazovke (27% - medzi nimi sú aj tí, ktorí videli reklamu na českú armádu), na veľkoplošných plagátoch (20%), na letákoch (10%) a na železničných staniaciach. Približne 5% stredoškolákov registrovalo reklamu na profesionálnu armádu na 3D tabuliach a 12% na internete. Približne 4% sa stretlo aj s propagačnými predmetmi s logom profesionálnej armády, a boli to konkrétne: podložka pod myš, kalendárik, nálepka, tričko OSSR, zápalky. Za pozitívnu

„reklamu“ ozbrojených síl považujú stredoškóoláci aj návštevu pracovníkov regrutačných stredísk na školách a diskusie s nimi.

Názor na prezentačné a propagačné akcie MO SR. Z mnohých minuloročných akcií organizovaných ministerstvom obrany s cieľom prezentovať hlavne mladým ľuďom - a osobitne stredoškóolákovi možnosti pracovať pre ozbrojené sily je najznámejšou a z hľadiska účasti aj najobľúbenejšou hudobný trenčiansky festival Bažant – Pohoda, ktorého sa zúčastnilo niečo vyše 8% opýtaných študentov, takmer 77% ho pozná z počutia. Na propagačných regionálnych akciách ministerstva obrany – na verbungoch sa zúčastnilo takmer 7% opýtaných stredoškóolákov. Spomínané akcie boli pre respondentov, podľa ich vlastných slov, informačným prínosom. Pri hodnotení oboch uvedených podujatí nešetřili stredoškóoláci superlatívami, považujú ich za skvelé, perfektné, „cool“, zaujímavé a kvalitné. Väčšinou pozitívne hodnotili aj ďalšie, ako Deň otvorených dverí na MO SR/útvare alebo Deň detí na MO SR/útvare, či diskusiu s ministrom obrany J. Liškom.

Sledovanosť médií. Väčšina študentov najčastejšie počúva rádio EXPRES. Vysokú frekvenciu počúvanosti má aj FUN rádio a OKEY rádio. Relácie s vojenskou tematikou ako Profesionál a Plná poľná väčšina stredoškóolákov výskumu nepozná; občasnú sledovanosť Profesionála potvrdilo necelých 9%, pri Plnej poľnej len 2% študentov. Väčšinou sledujú tieto relácie študenti so záujmom o vstup do ozbrojených síl, podobne ako aj internetovú stránku www.profesionalnaarmada.sk. Číta ju približne 16% zo všetkých opýtaných, väčšina z nich len občas.

Možné hrozby pre Slovensko. Za najväčšie ohrozenie pre Slovensko nepovažujú stredoškóoláci medzinárodný terorizmus alebo teroristický útok proti Slovensku, tieto možné hrozby sú až na siedmom a ďalších miestach v poradí spolu s chudobou. Za najväčšie hrozby považujú prírodné katastrofy a povodne, ďalej znečisťovanie životného prostredia, šírenie drog, organizovaný zločin, svetovú pandémiu vtáčej chrípky a globálne otepľovanie.

Kde hľadať ľudí? Výskum ukázal, že stredné školy, najmä odborné a SOU, sú jednou z významných oblastí pre získavanie ľudí pre prácu v ozbrojených silách. Priaznivé pre ozbrojené sily je tiež to, že stredoškóoláci majú celkový pozitívny názor na armádu a vojenskú profesiu a viac ako polovica opýtaných má záujem o ďalšie informácie o podmienkach vstupu do OS SR. Rezervy tvoria okrem tých, ktorí uvažujú o vstupe do OS SR aj početné skupiny „nerozhodnutých“ študentov (okolo 40%), ktorí možnosť pracovať v OS SR za určitých okolností pripúšťajú.

Všetky tieto okolnosti sú priaznivé pre cielený nábor a „nahrávajú“ rezortu obrany pri komunikácii s touto časťou mládeže v rámci propagácie možností pracovať pre ozbrojené sily.

Príloha 1

Charakteristika respondentov podľa sociodemografických znakov (výskum 2005)

Znak	Podiel respondentov v %
Druh školy: gymnáziá	31,0
stredné odborné školy	29,7
stredné odborné učilištia s maturitou	27,1
združené stredné školy	12,1
Typ školy: štátna	90,1
súkromná	5,0
cirkevná	5,0
Pohlavie: chlapci	70,8
dievčatá	29,2
Veľkosť obce, mesta: do 500 obyvateľov	6,5
od 501 do 5000	35,6
od 5001 do 50 000	36,2
od 50 001 do 100 000	11,8
nad 100 000	9,9
Kraje: Bratislavský	11,2
Trnavský	11,8
Trenčiansky	14,8
Nitriansky	11,7
Žilinský	12,1
Banskobystrický	13,9
Prešovský	13,1
Košícký	11,5
Triedy s vyučovacím jazykom: maďarským	6,0
slovenským	94,0
Účasť školy na verbungu alebo na diskusií s ministrom obrany:	
zúčastnila sa	20,1
nezúčastnila sa	79,9

Príloha 2

Regionálna štruktúra stredných škôl z výskumu

Žilinský kraj

- 1 Gymnázium Š. Moyzesa
- 2 SPŠ stavebná
- 3 SOU spoloč. stravovania
- 4 SOU
- 5 Združená stredná škola elektrotechnická

Trenčiansky kraj

- 1 Gymnázium M.R.Štefánika
- 2 SPŠ
- 3 SPŠ
- 4 SOU železničné
- 5 SOU - spojená stredná škola
- 6 Združená stredná škola M.R. Štefánika

Banskobystrický kraj

- 1 Gymnázium A. Kmeťa
- 2 SPŠ J. Murgaša
- 3 SPŠ stavebná
- 4 SOU pôšt a telekomunikácií
- 5 Združená stredná škola Osvety 17
- 6 Gymnázium J. Chalupku

Trnavský kraj

- 1 Gymnázium
- 2 SPŠ elektrotechnická
- 3 SPŠ stavebná
- 4 SOU energetické
- 5 SOU strojárske

Nitriansky kraj

- 1 Gymnázium
- 2 Gymnázium
- 3 Združená stredná škola
- 4 SOU Štefana Aniána Jedlíka
- 5 SOU stavebné
- 6 SPŠ stavebná

Prešovský

- 1 Gymnázium J.Rimavského
- 2 Spojená cirkevná škola-cirkevné gymnázium
- 3 SOU strojárske
- 4 SPŠ dopravná
- 5 Súkromná stredná škola ELBA
- 6 SOU poľnohospodárske

Košický

- 1 SPŠ
- 2 Gymnázium s vyuč.jazykom maďarským
- 3 SOU
- 4 Gymnázium
- 5 SPŠ stavebná a geodetická

Bratislavský

- 1 Stredná vinárska a ovocinárska škola
- 2 Združená stredná škola poľnohospodárska
- 3 Súkromné gymnázium
- 4 Gymnázium L.Sáru
- 5 SPŠ dopravná
- 6 SOU chemické

Mesto

- Ružomberok
Žilina
Žilina
Kysucké Nové Mesto
Liptovský Hrádok

Mesto

- Nové mesto n/Váhom
Bánovce n/Bebravou
Handlová
Trenčín
Partizánske
Brezová p/Bradlom

Mesto

- Banská Štiavnica
Banská Bystrica
Lučenec
Banská Bystrica
Nová Baňa
Brezno

Mesto

- Sereď
Piešťany
Trnava
Trnava
Dunajská Streda

Mesto

- Topoľčany
Nové Zámky
Zlaté Moravce
Nitra
Nitra
Hurbanovo

Mesto

- Levoča
Poprad
Svidník
Čaklov
Prešov
Lipany

Mesto

- Spišská Nová Ves
Moldava n/Bodvou
Rožňava
Košice
Košice

Mesto

- Modra 1
Ivanka p/Dunaji
Bernolákovo
Bratislava
Bratislava
Bratislava